

LABAARI GEA NGE MĒ YOHANU U YORUA

Yohanu u kī u tǎmbu sǎǎsi win tire te sǎǎ ma Yesu u sǎǎawa Gusunǎn Bii. Wi u nǎn naane doke kpa yǎero u n wǎaru mǎ sere ka baadommaǎ, wiru 20:30-31. Yohanu u n mǎn dabinu yorua nge mĒ Mateu ka be ba tie ba yorua. Adama u garin weenasii sua u ka sǎǎsi mĒ Yesu u sǎǎ. U marubu nǎm mĒerusen gari yorua, wiru 3, ka nim wǎarugim gari, wiru 4, ka dǎǎ wǎaruginun gari, wiru 6, ka handunian yam bururam gari, wiru 8. U maa sun Yesun sǎmburun tore sǎǎmǎ ka win dim dǎakim mĒ ba di ka win bwǎabu, wiru 13, ka gari dǎaki yi u bu sǎǎwa u ka bu nukuru yemiasia, wiru 14-16, ka sere maa kana te u kua win tǎmbu kpuron sǎ, wiru 17.

U maa nĒĒ, Yesu u sǎǎawa Gusunǎn gari, ka dǎǎ wǎaruginu ka handunian yam bururam ka swaa ye ya dǎǎ Gusunǎn mi, ka gem, ka wǎaru, ka tǎki mero.

Tire te sǎǎ, Yohanu u maamaaki nǎǎba tia sia ye Yesu u kua ye Mateu ka Maaku ka Luku ba n yorua. Adama u n Yesun marubu ka win sǎmburu te u kua Galileǎ yorua ka sere kǎkiri bi Yesu u wa ka Yinnin dǎǎ domaruginun gari. Domi tǎn dabira ta yeni kpuro yǎ kǎ win waati ye sǎǎ.

Tire ten kpunaa

1. Yam bururam ka wǎarun gari, wiru 1:1-18.
2. Yesu u tii tǎmbu sǎǎsi, wiru 1:19n di sere wiru 12:50.
3. **Yesu Kirisin** gari dǎaki yi u ka win bwǎabu nukuru yemiasia, wiru 13n di sere wiru 17.
4. **Yesun sanam** dǎakim handunia sǎǎ, wiru 18n di sere wiru 21.

Yam bururam ka wǎarun gari

¹ Saa yee yellun di Gari wāa. Gari yi wāa ka Gusunō. Gari yi, yi maa sāawa Gusunō. ² Yi maa wāa saa yellun di ka Gusunō sannu. ³ Saa yin min diya baayere ya taka koorā, ba ñ gāanu ganu taka kue yin biru. ⁴ Gari yi sōra wāara wāa, wāa teya ta ka tōmbu yam bururam naawa. ⁵ Yam bururam mε, mu ballimō yam wōkurō. Yam wōku te, ta ñ maa yam bururam mε go.

⁶⁻⁷ Durō goo raa wāa wi ba ra soku Yohanu, wi Gusunō u gōsa u ka tōmbu yam bururam men areru diiya, kpa ben baawure u ka naane doke saa win min di. ⁸ N ñ mō wiya yam bururam mε, adama ba nùn gōrimawa u ka yam bururam mε areru diiya. ⁹ Yam bururam mε tōnawa mu sāa yam bururam gem mε mu na handuniaō mu tōmbu kpuro yam deerasiammε.

¹⁰ Wi u sāa Gari yi, u na u wāa handunia ye sōō. Win min diya handunia ya taka koorā. Ka mε, handuniagiba kun nùn tuba. ¹¹ U na wigibun mi, ma wigiba kun nùn wure. ¹² Adama gaba nùn wura ma ba win yīsiru naane doke ma u bu dam kā bu ka ko Gusunōn bibu. ¹³ N ñ mō ba kua Gusunōn bibu ka tōnun marubu ñ kun mε ka tōnun yem ñ kun mε ka wasin kīru, adama ba marurawa saa Gusunōn min di.

¹⁴ Tē, Gari yi, yi kua tōnu wi u durom ka gem yiba, ma u ka sun sina. Sa win yikon girima mēera, yiiko yèn bweseru Gusunō Baaba u win Bii teeruru wē. ¹⁵ Yohanu u win areru di u gbāra u nεε, wiya mi, win gari na raa gerua, wi u sisi nen biruō, adama u man kere domi u wāa ba sere man mara.

¹⁶ Win durom bakam sōon diya bēsen baawure u win baa mwa, ma sa durom wa durom mensim wōllō. ¹⁷ Gusunō u sun wooda wē saa Mōwisin min di, adama durom ka gem mu nawa saa Yesu Kirisin min di. ¹⁸ Goo sari wi u Gusunō waare. Adama sa win Bii teeruru wa wi u wāa Baaban mi. Tē wiya u sun Baaba sōōsi.

Yohanu Batemu kowon waasu

(Imaa mɛerio Mateu 3:1-12, Maaku 1:1-8, Luku 3:1-18)

¹⁹ Yeniwa Yohanu u gerua sanam mɛ Yuu be ba wãa Yerusalemuɔ ba yãku kowobu ka Lefiba gɔrima win mi bu ka nùn bikia, wiya were.

²⁰ Yohanu u bu wurari, u ñ wisibu yine, u gerua batuma sɔɔ u nɛɛ, u ñ sãa Kiriwi.

²¹ Ba nɛɛ, ñ n men na, wuna were. Wuna Eli?

Ma u bu wisa u nɛɛ, aawo.

Ba kpam nùn bikia ba nɛɛ, wuna Gusunɔn sɔmɔ wi?

Ma u nɛɛ, aawo.

²² Ba maa wure ba bikia ba nɛɛ, wuna were, a sun sɔwɔwɔ kpa su wa ye sa ko bu tusia be ba sun gɔrima. Seeda yerà a tii diisimɔ.

²³ Yohanu u nɛɛ,
“nɛna nɔɔ ge ga gbãramɔ gbaburo
ga mɔ, i Yinni swaa dendasio,”
nge mɛ Gusunɔn sɔmɔ Esai u raa gerua.

²⁴ N deema gɔro ben gaba sãawa Falisiba. ²⁵ Ba Yohanu bikia ba nɛɛ, mban sɔna a tɔmbu batemu mɔ, ma a kun sãa Kiriwi, ñ kun mɛ Eli, ñ kun mɛ sɔmɔ wi.

²⁶ Yohanu u bu wisa u nɛɛ, nɛ na ka nim batemu mɔ, adama goo u yɔ been suunu sɔɔ wi bɛɛ i ñ yɛ. ²⁷ Wiya u sisi nen biruɔ, adama u man kere, na ñ mam tura n yɛro win baranun wɛɛ kusia.

²⁸ Yeni kpurowa ya koora Betaniɔ, wuu ge ga wãa Yuudenin guruɔ mi Yohanu u batemu mɔ.

Yesu,

Gusunɔn Yãa kinɛ kpendu

²⁹ Yen sisiru Yohanu u Yesu wa u sisi win mi ma u nɛɛ, i Gusunɔn Yãa kinɛ kpendu * mɛerio te ta handuniagibun durum wuuwa ta ka doonɔ. ³⁰ Win gariya na raa gerua sanam mɛ na nɛɛ, durɔ goo u sisi nen biruɔ u man kere,

* 1:29 Yãa kinɛ kpendu Yesuwa ba ka yã wi u tii wɛ nge yãku yãaru.

domi u wāa ba sere mam mara. ³¹ Adama na ñ daa nùn tuba. N deema nε, na nawa n ka tǎmbu batemu ko nim sǎw, kpa n nùn Isireliba giasia.

³² Yohanu u maa are teni di u nεε, na Hunde wa u saram wee saa Gusunǎ wǎllun di nge kparuko, ma u sina durǎ win wii wǎllǎ. ³³ Na ñ nùn tuba, adama Gusunǎ wi u man gǎra n ka tǎmbu batemu ko nim sǎw, win tiiwa u man sǎw wa ma wìn wirǎ na wa wi Gusunǎn Hunde u sarama u sǎ, wiya u koo tǎmbu batemu ko ka Hunde Dεero. ³⁴ Na maa ye wa, ma na areru di ma durǎ wi, Gusunǎn Biiwa.

Yesun bwāa gbiikobu

³⁵ Yen sisiru Yohanu u kpa m wāa mi, u yǎ ka win bwāabu yiru. ³⁶ Sanam mε u Yesu wa u sarǎ, u nεε, Gusunǎn Yāa kinε kpendu wee. ³⁷ Ye bwāabu yiru be, ba gari yi nua yera ba Yesu swīi.

³⁸ Yesu u sīira u bu wa ba nùn swīi, ma u bu bikia u nεε, mba i kasu.

Ba nεε, wǎuru mana a wāa, Rabi. Yīsi ten tubusiana, keu sǎwsio.

³⁹ U bu sǎw wa u nεε, i na i wa. Ma ba ka nùn da ba wa mi u wāa, ma ba sǎw sura win mi. Saa ye, ya sǎawa yokan kǎba nne.

⁴⁰ Andere, Simǎw Piεen wǎnǎ, u sǎa tǎmbu yiru yen turo be ba Yohanun gari yi swaa daki dǎma te, ma ba Yesu swīi.

⁴¹ U gina gbia u da u win mǎw Simǎw sokuma ma u nùn sǎw wa u nεε, sa Mesi wa, wi ba sokumǎ Kirisi ka Gerekim.

⁴² Ma u ka Simǎw da Yesun mi. Yesu nùn mεera ma u nεε, wuna Simǎw, Yohanun bii. Sefawa ba ko n da nun soku. Yīsi te, ka te ba mǎ Piεε, ye kpuron tubusiana, kperu.

Yesu u Filipu ka Natanieli soka

⁴³ Yen sisiru Yesu u gǎru doke u da Galilen temǎ. Ma u ka Filipu yinna, u nùn sǎw wa u nεε, a man swīima.

⁴⁴ Filipu u sãawa Besaidagii, wi ka Andere ka Piεε, wuu teugiba. ⁴⁵ Filipu u da u Natanieli kasuma ma u nùn sãowa u nεε, sa yẽro wi wa wìn gari ba yorua Məwisi, ka Gusunən sòməbun tirenə. Yẽro wiya, Yesu Nasaretigii, Yosefun bii.

⁴⁶ Natanieli u nùn bikia u nεε, gãa geenu koo kpĩ nu yari saa Nasaretin di?

Filipu u nεε, u na u wa.

⁴⁷ Ye Yesu u Natanieli wa u sisi win mi, u wi tusia batuma sɔɔ u nεε, i mεerio, Isirelin biin tii tiwa u wee mini, wìn nukurə taki sari.

⁴⁸ Natanieli u nùn bikia u nεε, man diya a man yẽ.

Ma Yesu u nεε, na nun wa dārūn nuurə Filipu u sere nun soka.

⁴⁹ Natanieli u nεε, yinni, wunε Gusunən Biiwa! Wunε Isireliban sina bokowa!

⁵⁰ Yesu u nùn bikia u nεε, a naanε doke yèn sɔ na nεε, na nun wa dārūn nuurə? Kaa maa gāanu wa ni nu nini kpāaru kere.

⁵¹ Ma u bu sãowa u nεε, ka geema, na bεε sãomə, i ko wəllu wa ta wukiara, kpa Gusunən gɔradoba ba n yɔmə ba n saramamə Tənun Biin wii wəllə.

2

Kurə kpaaru Kanaə

¹ Sɔɔ itase ba kurə kpaaru mɔ Kanaə, Galilen temə. N deema Yesun mero u wāa mi. ² Ba maa Yesu ka win bwāabu sokusia kurə kpa yeru mi. ³ Ye ben tam mu kəmia, yera Yesun mero u Yesu sãowa ma ba n maa tam mə.

⁴ Ma Yesu u nεε, na nεε ya? A ku man sɔ ye kon ko, nen saa kun tura gina.

⁵ Ma win mero u səm kowobu sãowa u nεε, bu koowo kpuro ye Yesu u gerua.

⁶ N deema boosu nɔɔba tia su wāa mi, mɔ sɔɔ Yuuba ba ra nim doke wasin sārasiabun sɔ. Gen baagere ga koo

ditiri wunɔbun (100) saka mwa. ⁷ Yesu u sɔm kowo be sɔɔwa u nɛɛ, bu nim yibio boo si sɔɔ.

Ma ba yibia ka nɔɔwɔ. ⁸ U maa nɛɛ, bu sɔko yande bu ka da kurɔ kpaa ten tɔnwɛron mi.

Ma ba sɔka ba ka da. ⁹ Ma tɔnwɛro wi, u tam mɛ denda, mɛ Yesu u gɔsia mi. Adama u ñ yɛ man diya mu na, sɔm kowo be ba nim mɛ taka beya ba yɛ. Yera tɔnwɛro wi, u kurɔ kpaon durɔ soka ¹⁰ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, sii baawure u ra ka tam durom nɛwa gina, yen biru kpa u ka na mɛ mu ñ mɛɔnɔ dobu tura, sanam mɛ tɔmba durom mɛ nɔra ba tonda. Adama wunɛ a raa tam durom meni berua sere ka tɛ.

¹¹ Maamaaki yeni ye Yesu u kua Kanaɔ, Galilen temɔ mi, yeya ya sãa gbiikaa win maamaaki be u kua sɔɔ. Miya u win yiiko sɔɔsi, ma win bwãaba nùn naanɛ doke.

¹² Yen biru u sara u da Kapenamuwɔ ka win mero ka win wɔnɔbu ka win bwãabu adama ba ñ tɛ mi.

Yesu u dua sãa yerɔ

(*I maa mɛɛrio Mateu 21:12-13, Maaku 11:15-17, Luku 19:45-46*)

¹³ Yuuban tɔɔ bakaru te ba ra soku Gɔɔ sararibu, ta turuku kua. Ma Yesu u da Yerusalemuwɔ. ¹⁴ Ma u yãanu ka nɛɛ ka totoberɛ dɔrobu deema sãa yerun yaaraɔ, ka maa be ba sɔ ba gobi kɔsimɔ. ¹⁵ Ma u wɛɛn koromgba kua u bu gira be kpuro sãa yerun yaaran di, ka maa yãanu ka nɛɛ. Ma u be ba gobi kɔsimɔn gobi yari ye u ben tabulu fukamɔ. ¹⁶ Ma u totoberɛ dɔrobu sɔɔwa u nɛɛ, i ka yabu ye kpuro yario min di, i ku nen Baaban yenu gɔsia yaburu.

¹⁷ Yera win bwãaba yaaya ye ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ ba nɛɛ, “Wunen dirun kɔra man menimɔ nge dɔɔ.”

¹⁸ Yera Yuuba ba nùn bikia, yɔre terà kaa kpɔ a sun sɔɔsi su ka gia ma a kookoo sin yiiko mɔ.

¹⁹ Yesu u bu wisa u nɛɛ, i sãa yee te suro, sɔɔ itan baa sɔɔ kon maa tu seesia. ²⁰ Ma Yuuba ba nɛɛ, wɔɔ weeru ka

nɔɔba tia ba kua s̄a yee ten bana s̄ɔɔ, amɔna kaa koosina a ka tu seeya s̄ɔɔ ita s̄ɔɔ.

²¹ Adama s̄a yee t̄en gari u m̄ɔ, win wasiya. ²² Sanam m̄e Yesu u seewa ḡarin di, win bw̄aaba gari yini kpuro yaaya yi u raa gerua, ma ba Gusun̄n gari naan̄e doke ka sere maa gari yi Yesun tii u raa bu s̄ɔɔwa.

Yesu u t̄ambu kpuro ȳe

²³ Sanam m̄e Yesu u w̄a Yerusalemuɔ Ḡɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru s̄ɔɔ, t̄ɔn dabira n̄un naan̄e doke, ye ba win s̄ɔm maamaakiginu wa ni u kua. ²⁴ Adama u ñ win tii bu w̄e ȳen s̄ɔ u be kpuron ḡrusu ȳe. ²⁵ N ñ maa tilasi goo u ka n̄un t̄ɔnun daa tusia, domi u ȳe s̄a s̄a ye ya w̄a t̄ɔnun nukurɔ.

3

Yesu ka Nikodemu

¹ Durɔ goo w̄a Falisiba s̄ɔɔ wi ba ra n̄e Nikodemu, u s̄aawa Yuuban t̄ɔnwerɔ. ² Durɔ wi, u da Yesun mi s̄ɔɔ teeru w̄okuru, ma u n̄e, yinni, sa ȳe ma Gusun̄wa nun ḡrima a ka sun keu s̄ɔɔsi, domi goo sari wi u koo kp̄i u s̄ɔm maamaakigii nini ko n̄in bweseru a ra ko, ma n kun m̄ɔ Gusun̄ɔ w̄a ka ȳeɔ.

³ Ma Yesu u n̄e, ka geema, na nun s̄ɔɔm̄ɔ, ma n kun m̄ɔ ba t̄ɔnu mara n̄ɔn m̄eɔruse, u ñ kp̄e u ko ban te Gusun̄ɔ u sw̄igii.

⁴ Nikodemu u n̄un bikia u n̄e, amɔna ba koo t̄ɔnu ma kpan sanam m̄e u bukura. U koo kp̄i u wura win meron nukurɔ bu sere n̄un ma n̄ɔn m̄eɔruse?

⁵ Yesu u n̄un wisa u n̄e, geema na nun s̄ɔɔm̄ɔ, goo sari wi u koo kp̄i u ko ban te Gusun̄ɔ u sw̄igii ma n kun m̄ɔ ba n̄un mara ka nim ka Gusun̄n Hunde. ⁶ T̄ɔnuwa t̄ɔnu u ra ma, Gusun̄n Hunde maa, hundewa u ra ma. ⁷ A ku biti ko ȳen s̄ɔ na nun s̄ɔɔm̄ɔ ma ba ñ koo ko ba kun t̄ɔnu mara n̄ɔn m̄eɔruse. ⁸ Woo ga m̄ɔ mi ga k̄i, ma a gen damu

nɔɔmɔ, adama a ñ yē mìn di ga na ka mi ga dɔɔ. Meya n sãa ka baawure wi Gusunɔn Hunde u mara.

⁹ Ma Nikodemu nùn bikia u nɛɛ, amɔna yabu ye, ya koo ka kooru mɛ.

¹⁰ Yesu u nɛɛ, wunɛ wi a keu sɔɔsimɔ Isireliban mi, ma a kun yabu yeni yē? ¹¹ Ka geema na nun sɔɔmɔ, bese sa gerumɔwa ye sa yē, ma sa yen areru dimɔ ye sa wa. Ka mɛ, i ñ kī i besen areru wura. ¹² I ñ man naane doke sanam mɛ na bɛɛ handunia yen gari sɔɔmɔ. Amɔna i ko ka naane doke nà n bɛɛ Gusunɔ wɔllun gari sɔɔwa. ¹³ Goo sari wi u yɔɔwa Gusunɔ wɔllɔ ma n kun mɔ Tɔnun Bii, wi u sarama saa Gusunɔ wɔllun di.

¹⁴ Nge mɛ Mɔwisi u waa sua wɔllɔ gbaburu sɔɔ, nge meya Tɔnun Bii wi, u ñ koo ko u kun suare tem di, ¹⁵ kpa baawure wi u nùn naane doke u n wāaru mɔ te ta ku ra kpe. ¹⁶ Domi Gusunɔ u handuniagibun kīru mɔ, sere u win Bii tɔn durɔ teeruru bu wē, kpa baawure wi u nùn naane doke, u ku kam ko, adama u n wāaru mɔ te ta ku ra kpe. ¹⁷ Gusunɔ u ñ win Bii gɔrimɛ handuniaɔ u ka handunia taare wē, adama handunia yu ka faaba waarawa saa win min di.

¹⁸ Baawure wi u nùn naane doke, ba ñ nùn taare wēemɔ, adama wi u kun nùn naane doke ba yēro taare wē kɔ, yèn sɔ u ñ Gusunɔn Bii teeruru naane doke. ¹⁹ N wee mìn di taare wēebu na. Yam bururam mu na handuniaɔ, adama tamba yam wɔkuru kīa n yam bururam kere yèn sɔ ben kookoosu kun wā si ba mɔ. ²⁰ Domi baawure wi u daa kɔsa mɔ, u ra n yam bururam tusawa. U ku ra maa ne yam bururam sɔɔ, kpa win kookoosu su ku raa sɔɔsire. ²¹ Adama wi u gea mɔ, wiya ra ne yam bururam sɔɔ kpa bu ka wa ma win kookoosu su kooramɔwa Gusunɔn min di.

Yesu ka Yohanu

²² Amɛn biru Yesu ka win bwāabu ba da Yudean temɔ. Miya u ka bu sina, ma u dera ba tumbu batemu mɔ.

²³ Yohanun tii u tɔmbu batɛmu mɔ̀ Enɔnuɔ, Salimun bɔkuɔ, yɛn sɔ̄ nim yiba mi. Ma tɔmba daamɔ win mi, u bu batɛmu mɔ̀. ²⁴ Saa ye, ba ñ gina Yohanu pirisɔm diru dokem kpa.

²⁵ Sanam mɛya sikirinɔ ga seewa Yohanun bwãabu ka Yuu goon suunu sɔɔ sãrasiabun garin sɔ̄. ²⁶ Ma ba da Yohanun mi, ba nɛɛ, yinni a durɔ wi yaaye? Wi u raa wãa ka wunɛ sannu Yuudenin guruɔ, wìn seeda a di? N wee, u maa dera ba tɔmbu batɛmu mɔ̀ ni. Tɔmbu kpuro ba maa daamɔ win mi.

²⁷ Yohanu u bu sɔɔwa u nɛɛ, goo sari wi u koo gãanu wa ma n kun mɔ̀ ni Gusunɔ u nùn wɛ̄. ²⁸ Bɛɛn tii i sãa nɛn seedagibu ye na gerua ma n ñ nɛ, Kirisi wi, adama ba man gɔrimawa n ka nùn swaa gbiiya. ²⁹ I ñ yɛ̄ ma wi u kurɔ kpao mɔ̀, wiya kurɔ kpaon durɔ? Durɔ win bɔrɔ wi u nùn yɔ̄re u win nɔɔ nɔɔmɔ̀, wiya nuku dobu mɔ̀. Yen sɔ̄na nɛn tiin nuku dobu yiba. ³⁰ Yesun bɛɛrɛ ya koo sosiwa, kpa nɛgia yu kaara.

Wi u na saa Gusunɔ wɔllun di

³¹ Wi u na saa wɔllun di u kpuro kere. Wi u wãa handuniaɔ, handuniagiiwa u sãa, handuniagia u ra n gerumɔ. Wi u maa na saa wɔllun di u kpuro kere. ³² Ye u wa ka ye u nua, yen arera u dimɔ. Adama goo sari wi u win areru wura. ³³ Baawure wi u win areru wura, u seeda diwa ma Gusunɔ sãa geegii. ³⁴ Wi Gusunɔ u gɔrima, wiya u Gusunɔn gari gerumɔ, domi Gusunɔn Hunde yibawa wi sɔɔ. ³⁵ Baaba u win Bii kī, ma u nùn yabu kpuro nɔmu sɔndia. ³⁶ Wi u Bii naane doke u wãaru mɔ̀ te ta ku ra kpe. Wi u kun maa Bii wi mɛm nɔɔwɛ, u ñ wãa te wasi, adama Gusunɔn mɔru wãa yɛron wirɔ.

4

Yesu ka kurɔ Samarigii

¹ Falisiba ba nua ma Yinni Yesu u bwāabu waamō u batemu mō n Yohanu kere. ² N sere deema n n̄ Yesun tii u ra batemu ye ko, win bwāaba ba mō. ³ Sanam mē Yesu u nua ye ba gerumō, u yara Yudean di ma u gōsira u da Galile gia. ⁴ Ye u dōo mi, tilasiwa u ka Samari sara.

⁵ Ma u tura Samarini wuu gagu sōo ge ba ra nēē Sikari, ge ga wāa tem men bōkuō mē Yakōbu u Yosefu win bii kā.

⁶ Miya Yakōbun dōko ya wāa. Yesu u wasira win sanum sōo, ma u sina dōko yen bōkuō. N deema saa ye, sōo wii wōlla.

⁷ N wee kurō Samarigii goo u nim takam na mi, ma Yesu u n̄n̄n̄ nim kana u nō.

⁸ Saa ye, win bwāaba kusenu dwem da wuu sōo. ⁹ Ma kurō Samarigii wi, u n̄n̄n̄ bikia u nēē, amōna wunē wi a sāa Yuu, a ka man nim kanamō a nō, nē wi na sāa Samarigii.

N deema Yuuba ka Samarigibu ba ku ra tōbirinē. ¹⁰ Yesu u n̄n̄n̄ wisa u nēē, à n̄ daa Gusunōn kēru yē, ma a maa n̄n̄n̄ yē wi u nun nim bikiamō, kaa raa man bikiawa kpa n̄ nun nim wāarugim kē.

¹¹ Ma kurō wi, u nēē, tōnwero, ma a kun maa dōko kaaru mō ni, dōko ye wee ya maa duku, ma giara kaa nim wāarugim mē wa. ¹² Bēsen sikado Yakōbu wiya u sun dōko yeni gbeeya. Wi ka win bibu ka win yaa sabenu kpuro ba maa nōra mi. Wunē a Yakōbu bēsen sikado wi kerewa?

¹³ Yesu u n̄n̄n̄ wisa u nēē, baawure wi u nim mē nōrumō, nim nōru ga koo maa n̄n̄n̄ ko. ¹⁴ Adama baawure wi u koo nim nō, mē kon n̄n̄n̄ kē, nim nōru ga n̄ maa yēro mō ka baadommaō. Domi nim mē na kon n̄n̄n̄ kē mu koo ko bwia yēro sōo, ye ya ko n̄ nim sumō, mē mu tōnu wāaru te ta ku ra kpe wēemō.

¹⁵ Ma kurō wi, u nēē, tōnwero, a man nim mē kēeyō kpa nim nōru gu ku maa man ko n̄ sere nēē, kon nim takam na mini.

¹⁶ Yesu u n̄n̄n̄ sōowa u nēē, a doo a wunen durō sokuma i na mini.

¹⁷ Ma kurɔ wi, u nɛɛ, na ñ durɔ mɔ.

Ma Yesu u nɛɛ, gema a gerua ma a kun durɔ mɔ, ¹⁸ domi durɔbu nɔɔbuwa a raa mɔ. Wi a maa mɔ tɛ, u ñ sãa wunen durɔ. Gema a man sɔɔwa.

¹⁹ Ma kurɔ wi, u nɛɛ, tɔnwero, na wa ma wunɛ Gusunɔn sɔmɔwa. ²⁰ Bɛsɛ Samarigibu, bɛsɛn sikadoba ba ra raa Gusunɔ sãwa guu tenin wɔllɔ, ma bɛɛ Yuuba i nɛɛ, Yerusalemuɔra n weenɛ ba n da Gusunɔ sã.

²¹ Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, kurɔ wunɛ, a nen gari naanɛ koowo yi na nun sɔɔmɔ. Saa ya sisi yè sɔɔ ba ñ maa Gusunɔ Baaba sãamɔ guu tenin wɔllɔ, ñ kun mɛ Yerusalemuɔ. ²² Bɛɛ Samarigibu, i ñ yɛ wi i sãamɔ. Bɛsɛ Yuuba sa yɛ wi sa sãamɔ domi faaba ya weewa saa Yuuban min di. ²³ Adama saa ya sisi, ya mam tunuma kɔ, yè sɔɔ sãɔ geobu ba ko n Gusunɔ Baaba sãamɔ hunde sɔɔ ka gem sɔɔ. Benin bwesera u kasu bu nùn sã. ²⁴ Gusunɔ u sãawa hunde, be ba maa nùn sãamɔ, ba koo nùn sãwa hunde sɔɔ ka gem sɔɔ.

²⁵ Ma kurɔ wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, na yɛ ma Mesi wi, wi ba ra maa soku Kirisi, u sisi. Wiya ù n tunuma u koo sun baayere nɔɔsia.

²⁶ Ma Yesu u nɛɛ, nɛna mi, nɛ wi na ka nun gari mɔ.

²⁷ Sanam mɛ sɔɔra Yesun bwãaba tunuma. N bu biti kua too too ye ba wa u ka tɔn kurɔ gari mɔ. Ka mɛ, ben suunu sɔɔ goo kun kurɔ wi bikie mba u kɪ. Ba ñ maa Yesu bikie, mba n kua u ka kurɔ wi gari mɔ.

²⁸ Sanam mɛya kurɔ wi, u win tooru deri, ma u gɔsira u da wuuɔ. ²⁹ U wuugibu sɔɔwa u nɛɛ, i na i durɔ goo wa wi u man sɔɔwa ye na raa kua kpuro. Ñ n man na, n ñ Kirisi wi mi re?

³⁰ Ba yarima wuun di ma ba da win mi gia.

³¹ Saa ye sɔɔra win bwãaba nùn suuru kana ba nɛɛ, yinni a den gãanu dio.

³² Adama u nɛɛ, na dɪanu ganu mɔ ni bɛɛ i ñ yɛ.

³³ Yen sōna bwāa be, ba bikianamō nge goo u ko n ka nùn dīanu naawewa u di?

³⁴ Yesu u bu sōowa u nēē, nen dīana n wi u man gərīman gōru kīru ko kpa n win sōmburu wiru go. ³⁵ Bēē i ra gere i nēē, n tie suru nne gēēbun saa yu ka turi. Adama na bēē sōōmō, i gbea mēerīo i wa nge mē baayeren sōmbu tura.

³⁶ Wi u gēēmō u win kōsiaru mwaamō kō, u maa guramō ye ya ko n wāa sere ka baadommaō, kpa wi ka duuro ba n nuku dobu mō sannu. ³⁷ Mōn teni, ta sāa gem te ta gerumō ta nēē, goo u duurumō, goo maa gēēmō. ³⁸ Na bēē gōra i ka gē mi i ñ daa duure. Gaba ba duura, wee bēē i yen are dimō.

³⁹ Samarigibu dabiru wuu ge sōō, ba Yesu naanē doke kurō win seedan sō, ye u gerua ma Yesu u nùn sōōwa yabu ye u raa kua kpuro. ⁴⁰ Yen sōna ye Samarigibu ba da ba nùn deema, ba nùn suuru kana u ka bu sina. Ma u ka bu sina sōō yiru. ⁴¹ Be ba maa nùn naanē doke win tiin garin sō, beya ba dabiru bo. ⁴² Ma ba kurō wi sōōwa ba nēē n ñ mō win gere tōnan sō be, ba Yesu naanē doke. Ba maa nùn naanē dokewa win tiin gari yi ba nuan sō, ma ba gia ka gem ma wiya Kirisi, handunian Faaba kowo.

Yesu u wirugii goon bii bekia

⁴³ Sōō yiru yen biru Yesu u doona min di, ma u da Galilen temō. ⁴⁴ Domi win tii u gerua u nēē, sōmō ku ra n bēēē mō win tiin temō. ⁴⁵ Sanam mē u tura Galileō, ma Galilegibu ba nùn dam koosia ka nuku dobu domi ben tii ba raa tōō bakaru da Yerusalemō, ba maa baayere wa ye u kua tōō baka te sōō.

⁴⁶ Ma Yesu u kpm wura Kanaō Galilen temō, mi u nim gōsia tam. Durō goo maa wāa mi, sunōn asakpōbu sōō wìn bii u barō Kapenamūō. ⁴⁷ Ye asakpō wi nua ma Yesu u yara Yudean di u na Galileō, yera u da win mi, ma u nùn suuru kana u na Kapenamūō u nùn win bii bekia, wi

u wasikiramō. ⁴⁸ Yera Yesu nùn sǎowa u nɛɛ, ma n kun mō bɛɛ i yīreru wa ka sǎm maamaakiginu, i ñ naanɛ dokemō.

⁴⁹ Ma asakpō wi, u nɛɛ, Yinni a gem mō, a na a bii wi wa u sere gbi.

⁵⁰ Ma Yesu u nùn sǎowa u nɛɛ, u doo, win bii u bɛkura.

Ma durō wi, u Yesun gari naanɛ doke yi u nùn sǎowa ma u doona. ⁵¹ Sanam mɛ u dǎo yenuō, u ka win sǎm kowobu yinna swaaō ma ba nùn sǎowa ma win bii u bɛkura.

⁵² Ma u bu bikia saa yerà u bɛkura. Ba nùn sǎowa ba nɛɛ, gīa sǎo sǎon kǎba tia dee deewa bara te, ta nùn deri.

⁵³ Sanam mɛya bii win baaba u yaaya ma saa yera mam mam Yesu u nùn sǎowa ma win bii u bɛkura. Ma asakpō wi ka win yenugibu kpuro ba Yesu naanɛ doke.

⁵⁴ Yeniwa maamaaki yiruse ye Yesu u kua, sanam mɛ u yara saa Yudean di u da Galileo.

5

Yesu u barō goo bɛkia

¹ Yen biru Yuuban tǎo bakaru gara tura, ma Yesu u da Yerusalemō. ² Yeru gaga wǎa wuu ge sǎo, yǎanun duu yerun bǎkuō, ga kǎnnɔsu nǎobu mō. Gen yīsira Betisata ka Heberum. ³ Kǎnnō si sǎora barō dabira ra nɛ ta n kpī, wǎkobu ka yemǎbu ka bèn wasin bee tia ya gu. [Miya ba ra n kpī ba nim buriru mara. ⁴ Domi gasō ka gasō Yinnin gǎrado u ra sarame u du yeru ge sǎo, kpa u nim mɛ buri. Nim mɛ, mù n burira mu kpa, wi u gbia u dua mɛ sǎo u ra bɛkurewa baa ñ n bara teren na yēro u mō.] ⁵ Durō goo maa wǎa mi, wi u barō saa wǎo weeru yiru sarin di. ⁶ Yesu u nùn wa u kpī mi. Ye u maa gia ma u wǎa mi n tɛ, u nùn bikia u nɛɛ, a kī a bɛkura?

⁷ Barō wi, u nùn wisa u nɛɛ, Yinni, na ñ goo mō wi u koo man sua u kpɛɛ yeru ge sǎo, sanam mɛ nim mu burira. Nà n tatirimō n ka du mi, goo u ra man kǎsiwa.

⁸ Yesu u nùn sǎwa u nɛɛ, a seewo a wunen kǎo sua kpa a n sǐimǎ.

⁹ Mii mii durǎ wi, u bekura ma u win kǎo sua u sǐimǎ.

N deema tǎo te, ta sǎawa tǎo wǎrarugiru. ¹⁰ Yen sǎna Yuuba ba durǎ wi sǎwa wi ba bekia mi, ba nɛɛ, tǎo wǎrarugira gisǎ, wooda ya maa yina goo u kǎo sǎbe.

¹¹ Ma u bu sǎwa u nɛɛ, wi u man bekia, wiya u nɛɛ n nen kǎo suo na n sǐimǎ.

¹² Ba nùn bikia ba nɛɛ, wara nun sǎwa a wunen kǎo suo a n sǐimǎ.

¹³ N deema durǎ wi ba bekia mi, u ñ yǎro yǎ, domi Yesu u doona min di, tǎn wǎru ge ga wǎa min sǎ.

¹⁴ Yen biru Yesu u nùn wa sǎa yerǎ ma u nɛɛ, n wee a bekura, a ku ra maa durum ko, kpa kǎsa ye ya yeni kere yu ku raa maa nun deema.

¹⁵ Ma durǎ wi, u wura Yuu ben mi gia u bu sǎwa ma Yesuwa u nùn bekia. ¹⁶ Yenin saabuwa Yuuba ba Yesu nǎni sǎoru torua yèn sǎ u yabu yen bweseru kua tǎo wǎrarugiru sǎo. ¹⁷ Adama Yesu u bu sǎwa u nɛɛ, nge mɛ nen Baaba u sǎmburu mǎ sere ka tǎ, mɛya nen tii na maa mǎ.

¹⁸ Gari yin sǎna Yuuba ba kpa hania sosi bu ka nùn go, n ñ mǎ yèn sǎ u tǎo wǎrarugiru sanka tǎna, adama yèn sǎ u maa nɛɛ win Baabawa Gusunǎ. Mɛsuma u ka win tii Gusunǎ nerasinamǎ.

Gusunǎn Biin yiiko

¹⁹ Yera Yesu u nɛɛ, ka geema na bɛɛ sǎomǎ, nɛ Bii na ñ kpǎ n gǎanu ganu ko ka nen tii ma n kun mǎ gǎa ni na wa nen Baaba u mǎ. Baayere ye Baaba u mǎ, yera nɛ Bii na maa mǎ. ²⁰ Domi Baaba u win Bii kǐ, ma u nùn yabu baayere sǎosimǎ ye u mǎ. U koo nùn sǎmburu sǎosi te ta teni kere, kpa bɛɛ kpuro i ka biti ko. ²¹ Nge mɛ Baaba u ra gǎribu seeye kpa u bu ko wasobu, nge mɛya maa, be Bii u kǐ u wǎaru wǎ, u bu tu wǎɛmǎ. ²² Baaban tii u ku ra

maa goo siri, adama u siribu kpuro win Bii nōmu sōndia, ²³ kpa tōmbu kpuro bu ka Bii bēere wē nge mē ba Baaba bēere wēemō. Wi u kun Bii bēere wē, Baabawa u ñ bēere wē, wi u nùn gōrima.

²⁴ Ka geema na bēe sōmō, baawure wi u nen gari swaa daki, ma u wi u man gōrima naane doke, yēro wāaru mō te ta ku ra kpe. U ñ maa sisi siri yerō, adama u gōō sarari u dua wāaru sōō. ²⁵ Ka geema na bēe sōmō, saa ya sisi ya mam tunuma kō, ye gōribu ba koo Gusunōn Biin nōō nō. Be ba koo maa gu nō ba ko n wāaru mō. ²⁶ Nge mē Baaba win tii u sāa wāarun nuuru, nge mēya u maa win Bii kua wāarun nuuru. ²⁷ Ma u nùn yiiko wē u ka siribu ko yèn sō wiya Tōnun Bii wi. ²⁸ I ku biti ko yenin sō, domi saa ya sisi yè sōō be ba wāa sikirō ba koo win nōō nō ²⁹ kpa bu yari. Be ba gea kua ba koo sikura bu ka wāaru di. Be ba maa kōsa kua kpa bu sikura bu ka bu siri.

Yesun yiikon areru

³⁰ Yesu maa nēē, na ñ kpē n gāanu ganu ko ka nen tii. Nge mē Baaba man sōōsimō, nge mēya na ra ka siri, kpa nen siribu bu n ka sāa dee dee, domi n ñ mō nen tiin gōru kīra na kasu, ma n kun mō wi u man gōrimagiru. ³¹ Nà n nen tii areru diiyammē, are te, ta ñ naane mō. ³² Adama goo wāa wi u man areru diiyammē, na maa yē ma ye u man geruammē ya sāawa gem. ³³ Bēē i bēēn sōmōbu gōra Yohanun mi, ma u gem areru di. ³⁴ N ñ mō tilasi tōnu u man areru diiya, na gesi yeni gerumōwa kpa i ka faaba waara. ³⁵ Yohanu u sāawa nge fitila ge ga menī ga yam bururasie. Bēē i kīa i n nuku dobu mō win yam bururam mē sōō saa fiiko. ³⁶ Adama na areru mō te ta Yohanugiru kpāaru kere. Yera sōma ye na mō, ye Baaba man nōmu sōndia. Yeya ya sōōsimō ma Baabawa u man gōrima. ³⁷ Baaba wi u maa man gōrima win tii u man areru diiya.

Bee i ñ win nɔɔ nɔɔre baa nɔn teeru, i ñ maa ka nùn nɔnu waare. ³⁸ I ñ win gari wure yèn sɔ̄ i ñ yēro naane doke wi u gɔrima. ³⁹ Bee i ra n mɛerimɔ Gusunɔn gari sɔɔ yèn sɔ̄ i tamaa i ko wāaru te ta ku ra kpe wa mi sɔɔ. N deema gari yiya yi man areru diiyammɛ. ⁴⁰ Ka mɛ, i yina i na nen mi kpa i n ka wāaru mɔ.

⁴¹ Na ñ beere kasu tɔmbun mi. ⁴² Adama na bee yē. Na yē ma beɛn tii i ñ Gusunɔn kīru mɔ beɛn nukurɔ. ⁴³ Na nawa ka nen Baaban yīsiru, ma i ñ man wure. Adama goo ù n na ka win tiin yīsiru, wiya i ko wura. ⁴⁴ Bee i ra kã i beere kuana, adama i ku ra Gusunɔ turon beere kasu. Ñ n men na, amɔna i ko ka naane doke. ⁴⁵ Ka mɛ, i ku bwisiku ma nena kon bee durum mani Baaban mi. Mɔwisiwa koo bee durum mani, wìn gari i naane sãa. ⁴⁶ Bee ì n daa Mɔwisi naane doke ka gem, i ko raa maa nen tii naane doke, domi nen gariya Mɔwisi u yorua. ⁴⁷ Adama i ñ win gari naane doke. Ñ n men na, amɔna i ko ka nen gari naane doke.

6

Yesu u tɔmbu nɔrɔbun

suba nɔɔbu diisia

(I maa mɛerio Mateu 14:13-21, Maaku 6:30-44, Luku 9:10-17)

¹ Amen biru Yesu u daa bure te tɔbura te ba ra soku Galilen daa bureru, tera ba ra maa soku Tiberia. ² Miya tɔn wɔru guna ya nùn swī yèn sɔ̄ ba win sɔm maamaakiginu wa ni u kua barɔbu sɔɔ. ³⁻⁴ Ye Yuuban tɔɔ baka te ba ra soku Gɔɔ sararibu ta turuku kua, Yesu u yɔɔwa guuru wɔllɔ u sina ka win bwāabu sannu. ⁵ Ye u win nɔni sua wɔllɔ ma u tɔn dabiru wa ta sisi win mi, ma u Filipu bikia u nɛɛ, ma gia sa ko dīanu wa su dwe tɔn beni bu ka di. ⁶ U yeni geruawa u ka Filipun laakari mɛeri, domi win tii u yē kɔ ye u koo ko.

⁷ Ma Filipu u nùn wisa u nɛɛ, baa sɔm kowon sɔɔ goobun (200) gobi kun tura su ka dīanu dwe tɔn beni bu ka di, baa ñ n fiiko fiikon na.

⁸ Win bwāabun turo, wi ba ra soku Andere, Simɔɔ Piɛɛn wɔnɔ, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, ⁹ bii tɔn durɔ goo wāa mini wi u pɛɛ nɔɔbu mɔ ka swɛɛ piiminu yiru. Adama mba yeni ya koo ko tɔn dabi teni sɔɔ.

¹⁰ Ma Yesu u nɛɛ, i de tɔn be, bu sina.

N deema yaka kpensu yiba mi, ma tɔn be, ba sina si sɔɔ. Tɔn durɔbun geera tura nɔrɔbun suba nɔɔbu (5.000).

¹¹ Ma Yesu u pɛɛ ye sua u Gusunɔ siara. Ye u kpa u dera ba tɔn be yabua be ba sɔ mi, mɛya maa ka swɛɛ yi. Ma tɔn be kpuro ba di nge mèn nɔru ba kī. ¹² Ye ba deba ba kpa u win bwāabu sɔɔwa bu guro ye n tie kpa n ku raa kam ko.

¹³ Ma ba pɛɛ nɔɔbu yen ye ba di n tiara gure birenu wɔkura yiru sɔɔ.

¹⁴ Sanam mɛ tɔn be, ba sɔm maamaakigiru wa te Yesu u kua ba gerua ba nɛɛ, ka geema, wiya Gusunɔn sɔmɔ wi u sisi handuniaɔ.

¹⁵ Ye Yesu u gia ma ba wesianamɔwa bu ka nùn mwa bu sunɔ ko, yera u gɔsira u da guuru wɔllɔ wi turo.

Yesu u sīimɔ nim wɔllɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 14:22-33, Maaku 6:45-52)

¹⁶ Ye n kua yoka ma win bwāabu ba da Galilen daa burerun goorɔ. ¹⁷ Ba dua goo nimkuu sɔɔ ma ba daa bureru tɔburɔ ba dɔɔ Kapenamu gia. Saa ye, yam tīra kɔ, ma Yesu kun bu deemam kpa. ¹⁸ Wee daa bureru ta burinamɔ yèn sɔ woo damguu ga mɔ. ¹⁹ Ye ba ka sɛseru nim mura nge kilo nɔɔba tian saka, ba Yesu wa u sīimɔ nim wɔllɔ u wee goo nimkuu gia, ma berum bu mwa.

²⁰ Adama Yesu u nɛɛ, nɛna, i ku berum ko.

²¹ Sanam mɛya ba ka nùn nuku dobu mwa goo nimkuu sɔɔ. Mii mii goo nimkuu ge, ga tura mi ba dɔɔ.

Tɔn dabinu Yesu kasu

²² Yen sisiru tɔn be ba gina wãa daa bure ten guru mi, ba yaaya ma goo nimkuu teuwa ga raa wãa mi. Ba maa yẽ ma Yesu kun due goo ge sɔɔ ka win bwãabu sannu, be tɔnawa ba doona. ²³ Wee, goosu gasu maa na yam min bɔkuɔ mi ba pɛɛ di saa ye Yinni u Gusunɔ siara u kpa. ²⁴ Yen sɔna ye ba wa ma Yesu ka win bwãabun goo kun wãa mi, ba goo si dua ba da Kapenamɔ ba Yesu kasu.

Yesuwa dĩa wãaruginu

²⁵ Ye tɔn be, ba Yesu wa daa bure ten gooru giɔ, ba nùn bikia ba nɛɛ, yinni, domma a na gee?

²⁶ Yesu u bu wisa u nɛɛ, ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, bɛɛ i man kasuwa yèn sɔ i pɛɛ di i deba, n ñ mɔ yèn sɔ i nen sɔm maamaakiginu wa. ²⁷ I ku dĩa ni nu ra kɔsi tɔnan sɔmburu ko, adama i dĩa ni nu wãaru te ta ku ra kpe wɛɛmɔn sɔmburu koowo. Dĩa niya Tɔnun Bii u koo bɛɛ wɛ yèn sɔ wiya Gusunɔ Baaba u win yiikon yիրeru dokea.

²⁸ Sanam mɛya ba nùn bikia ba nɛɛ, mba sa ko ko su ka sɔma ko ye Gusunɔ u kĩ.

²⁹ Yesu u bu wisa u nɛɛ, sɔmbu te Gusunɔ u kĩ, tera i win gɔro naanɛ doke.

³⁰ Ba nùn bikia ba nɛɛ, yĩre terà kaa sun sɔɔsi kpa su ka nun naanɛ doke. Nge sɔmbu terà kaa ko. ³¹ Besɛn sikadoba ba dĩa ni ba ra soku manna di gbaburu sɔɔ, nge mɛ ba yorua ba nɛɛ, “Saa Gusunɔ wɔllun diya u bu dĩanu kã ba di.”

³² Yesu nɛɛ, ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, n ñ mɔ Mɔwisiwa u bɛɛ dĩanu wɛ saa wɔllun di, adama nen tiin Baabawa u bɛɛ dĩa geenu wɛɛmɔ saa wɔllun di. ³³ Domi dĩa ni Gusunɔ u wɛɛmɔ, niya wi u sarama saa Gusunɔ wɔllun di ma u handuniagibu wãaru wɛɛmɔ.

³⁴ Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, Yinni, a n sun dĩa ni wɛɛmɔ baadomma.

³⁵ Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, nɛna dɪa wāaruginu. Baawure wi u na nen mi, gɔɔra kun maa nùn goomɔ. Wi u maa man naane doke, nim nɔru ga ñ nùn goomɔ ka baadommaɔ. ³⁶ Adama, nge mɛ na raa bɛɛ sɔɔwa, i man wa kɔ, i ñ maa man naane doke. ³⁷ Baawure wi Baaba man wɛ u koo na nen mi. Wi u maa na nen mi, na ñ nùn yinamɔ, baa ñ n kua amɔ. ³⁸ Domi na saramawa saa Gusunɔ wəllun di n ñ mɔ n ka nen tiin gɔru kīru ko ma n kun mɔ wi u man gərimagiru. ³⁹ Wi u man gəriman gɔru kīi te wee, n ku ra goo kɔ baa tən turo be u man wɛ sɔɔ, adama n ka be kpuro seeyawa gərin di sanam dāakim sɔɔ. ⁴⁰ Nen Baaban gɔru kīi tera, baawure wi u Bii wa, ma u nùn naane doke, u n wāaru mɔ te ta ku ra kpe. Kon maa yɛro seeya gərin di sanam dāakim sɔɔ.

⁴¹ Sanam mɛya Yuuba ba wəki, yèn sɔ u gerua ma wiya dɪa ni nu sarama saa Gusunɔ wəllun di. ⁴² Ma ba bikiana ba nɛɛ, n ñ Yesu wi mini? N ñ Yosefun bii wìn baaba ka mero sa yɛ? Amɔna u ka gerumɔ ma wiya sarama saa wəllun di.

⁴³ Yesu u bu wisa u nɛɛ, i ku maa wəki. ⁴⁴ Goo sari wi u koo kpī u na nen mi ma n kun mɔ Baaba wi u man gərima u yɛro gawama. Nena kon maa nùn seeya gərin di sanam dāakim sɔɔ. ⁴⁵ Gusunən sɔmɔbu ba yorua ba nɛɛ, “Gusunən tii u koo baawure keu sɔɔsi.” Ñ n mɛn na, baawure wi u Baaban nɔɔ nua, ma u win sɔɔsiru mwa, yɛro u koo na nen mi. ⁴⁶ N ñ mɔ goo u Baaba waare ma n kun mɔ wi u na saa Gusunən min di, wiya u Baaba wa. ⁴⁷ Ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, wi u man naane doke, u wāaru mɔ te ta ku ra kpe. ⁴⁸ Nena dɪa wāaruginu. ⁴⁹ Bɛɛn sikadoba ba manna di gbaburu sɔɔ ma ba gu. ⁵⁰ Adama nɛ na ka dīanu yā ni nu sarama saa Gusunɔ wəllun di, ni tɔnu u koo di u kun ka gu. ⁵¹ Nena dɪa wāaruginu ni nu sarama Gusunɔ wəllun di. Baawure wi u nu di u wāaru mɔ sere ka baadommaɔ. Dɪa ni kon yɛro wɛ, nen wasiya

yi na wëemə handuniagibu ba n ka wāaru mə.

⁵² Gari yi, yi dera sikirinə ga dua Yuuba səw. Ba nɛɛ, aməna durə wi, u koo ka sun win wasi wë su tem.

⁵³ Yesu u nɛɛ, ka geema na bɛɛ sɔ̄mə, ma n kun mə i Tɔ̄nun Biin yaa tema, kpa i win yem nə, wāaru sari bɛɛ səw. ⁵⁴ Domi baawure wi u nen yaa tema, ma u nen yem nɔ̄ra, u wāaru mə te ta ku ra kpe. Kon maa nùn seeya gərin di sanam dāakim səw. ⁵⁵ Ka gem nen wasi dīana, nen yem maa gāa nɔ̄rurana. ⁵⁶ Domi wi u nen yaa tema ma u nen yem nɔ̄ra, u ko n wāawa nɛ səw, ma nen tii ko na n maa wāa yēro səw. ⁵⁷ Baaba wasowa u man gərima, win saabuwa na maa wāa. Mɛya baawure wi u man tema, yēro u wāaru mə nen sɔ̄. ⁵⁸ Na ka dīanu yā ni nu sarama saa Gusunə wəllun di. Nu n sāa nge dīa ni ba sokumə manna ni bɛɛn sikadoba ba di, domi ba di, ba maa gu. Adama wi u nini di u ko n wāawa ka baadommaə.

⁵⁹ Yeniwa Yesu u gerua mɛnnə yeru mi u bu keu sɔ̄simə Kapenamə.

Wāaru te ta ku ra kpen gari

⁶⁰ Sanam mɛ win bwāa dabira gari yi nua ba nɛɛ, gari yi, gari sɛsəgiiya, wara u koo kpī u yi nə.

⁶¹ Yesu u gia win tii səw ma win bwāabu ba wəki gari yin sɔ̄. Yen sɔ̄na u bu bikia u nɛɛ, gari yi, yi bɛɛ torasiaməwa? ⁶² Bɛɛ ì n maa wa Tɔ̄nun Bii u yəwəwə u wurə mi u raa wāa maa ni? ⁶³ Hundewa ya ra tɔ̄nu ko waso, wasi kun are gɛɛ mə. Gari yi na bɛɛ sɔ̄wa, hundewa, wāara maa. ⁶⁴ Ka mɛ, gaba wāa bɛɛ səw be ba kun naanɛ doke. Domi Yesu u yē saa yellun di be ba kun nùn naanɛ doke, ka wi u koo nùn dɔ̄mɛ.

⁶⁵ U maa nɛɛ, yenin sɔ̄na na bɛɛ sɔ̄wa ma goo sari wi u koo kpī u na nen mi, n kun ka Baaban kēru.

⁶⁶ Saa dōma ten diya win bwāa dabira nùn suuri, ba ñ maa ka nùn sīimō. ⁶⁷ Yen sōna u win bwāabu wōkura yiru ye bikia u nē, beēn tii maa ni? I kī i doona?

⁶⁸ Simō Pīē u nùn wisa u nē, Yinni, weren miya sa ko da. Wuna a wāaru te ta ku ra kpen gari mō. ⁶⁹ Tē sa naane doke, sa maa yē kam kam ma wuna Gusunən Bii Dēero.

⁷⁰ Yesu u bu bikia u nē, n ñ nena na bē wōkura yiru ye gōsa? Ka mē, beēn turo u sāa Setangii.

⁷¹ Yudasiwa u ka yā, Simō Isikariōtun bii. Domi baa ù n wāa be wōkura yiru ye sō, wiya u koo Yesu dōmē.

7

Yesun wōnōbu

ba ñ nùn naane doke

¹ Amen biru Yesu u sīimō Galilen tem sō. U ñ kī u da Yudean tem gia yèn sō Yuuba ba swaa kasu bu ka nùn go. ² Ma Yuuban tōo bakara turuku kooma te ba ra soku Kunun tōo bakaru. ³ Yen sōna Yesun wōnōbu ba nùn sōwa u doonō min di, u da Yudea, kpa win bwāabu bu ka maa win sōmburu wa te u mō. ⁴ Domi goo ku ra gāanu ko asiri sō sanam mē u kasu bu nùn gia batuma sō. Û n yabu yen bweseru mō, u win tii handunia sōsio.

⁵ Baa win wōnōbun tii, ba ñ nùn naane doke. ⁶ Yesu u bu sōwa u nē, nen saa kun turim kpa, adama beēn saa sōra i wāa mi bē. ⁷ Handuniagiba kun kpē bu bē tusi, adama ba man tusa nē, yèn sō na nē, ben kookoosu kun wā. ⁸ Bē, i tōo baka te doo. Nē na ñ tu dō, domi nen saa kun tura gina.

⁹ Ye u bu yeni sōwa u kpa, ma u sina Galile mi.

Yesu u tōo bakaru da

¹⁰ Adama ye wi, Yesun wōnō be, ba tōo baka te doona, yera win tii u maa seewa u da mi, asiri sō. ¹¹ Yuuba ba nùn kasu tōo baka te sō, ba bikiamō ba mō, mana u wāa.

¹² Dabira tən wəru ge səw, ba sikirinamə tēru tēru win sō. Gabu ba nē, wi tən geowa. Ma gaba nē, u tōmbu nōni wōkumōwa. ¹³ Adama goo sari wi u Yesun gari gerua batuma səw Yuuban berum sō.

¹⁴ Sanam mē n kua tōw baka ten bōnu, Yesu u da sāa yerə ma u bu keu sōosim wəri. ¹⁵ Ma bitu Yuuba kua. Ba bikia ba nē, aməna durə wi, u ka tireru yē, wi, wi u kun keu kue.

¹⁶ Yesu u bu wisa u nē, nən sōosira kun sāa nən tiigiru. Gusunəgira, wi u man gərima. ¹⁷ Goo ù n kī u Gusunən kīru ko, u koo gia nge mē nən sōosira sāa, ñ n Gusunəgirun na, ñ n maa nən tiigirun na. ¹⁸ Goo wi u gari gerumə ka win tiin yiiko, u win tiin bēere kasuwa. Adama wi u bēere kasu ye ya sāa wi u nùn gərimagia, siiwa gemgii, taki sari wi səw. ¹⁹ Məwisi kun bēe wooda wē ro? Ka mē, goo sari bēe səw wi u wooda ye mem nəwē. Ñ n men na, mban sōna i swaa kasu i ka man go.

²⁰ Tən wəru ga nùn wisa ga nē, wərekunu nu nun wāasi. Wara swaa kasu u ka nun go.

²¹ Yesu u bu wisa u nē, səm maamaakigii teeru tənawa na kua, ma bēe kpuro i bitu kua. ²² Adama i bwisikuo. Bango ya weewa saa sikadoban min di, n ñ mə Məwisin min di, adama yèn sō Məwisiwa u bēe yen wooda wē, yen sōna i ra bango ko baa tōw wērarugiru səw. ²³ Ñ n men na, ñ n bii bango m̀ tōw wērarugiru səw kpa i ku ka Məwisin wooda sara, mba n kua i ka man məru m̀ sanam mē na tənun wasi kpuro bekia tōw wērarugii te səw. ²⁴ I ku maa gāanu siri nge mē i ka nu waamə, adama i siri geebu koowo.

Yesuwa Kirisi wi Gusunə

u gəsa

²⁵ Sanam mē səwra Yerusalemugibu gaba bikia ba nē, n ñ wi ba kasu bu go wiya mi? ²⁶ N wee, u gari m̀ batuma

sɔɔ, ma goo kun gɛɛ gerua. Nge tɔnweroba tubawa ma wiya Kirisi ka gem de? ²⁷ Wee bɛsɛ kpuro sa yɛ mìn di durɔ wi, u yari. Adama sanam mɛ Kirisi koo na goo kun ko n yɛ mìn di u wee.

²⁸ Sanam mɛ Yesu u keu sɔɔsimɔ sãa yerɔ ma u gbãra u nɛɛ, bɛɛ i man tuba. I maa yɛ mìn di na yarima. Ka mɛ, na ñ nɛ ka nɛn tiin yiiko. Gemgiiwa u man gɔrima, wi bɛɛ kun yɛ. ²⁹ Nɛ, na nùn yɛ domi saa win min diya na na, wiya maa man gɔrima.

³⁰ Yenin sɔna ba gɔru doke bu ka nùn mwa, adama goo sari wi u nùn nɔmu sɔndi, domi win saa ya ñ gina turim kpa. ³¹ Dabiru tɔn wɔru sɔɔ ba maa nùn naane doke. Ma ba nɛɛ, sanam mɛ Kirisi koo na, u koo sɔm maamaakiginu ko n kere ni durɔ wini u kua?

Ba sãa yerun kɔsobu

Yesu gɔria bu nùn mwa

³² Falisiba ba nua ma tɔn dabiru ba yabu yeni gerumɔ gbɛnum, yen sɔna be ka yãku kowo tɔnwerobu ba sãa yerun kɔsobu gɔra bu ka Yesu mwa. ³³ Ma Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, saa fiikowa ya tie ye ko na n ka bɛɛ wãa. Yen biru kon doona wi u man gɔriman mi. ³⁴ Bɛɛ i ko man kasu adama i ñ man wasi. Mi ko na n wãa bɛɛ i ñ kpɛ i na mi.

³⁵ Yuuba ba bikianamɔ ba mɔ, ma giara durɔ wini u koo da sa kun ka nùn wa. U koo dawa Yuuban mi be ba yarina Gerekiban suunu sɔɔ, kpa u n Gerekiba keu sɔɔsimɔ? ³⁶ Mba gari yinin bweserun tubusianu yi u gerua, sa ko be nùn kasu adama sa ñ nùn wasi, ma mi u be wãa, sa ñ kpɛ su da mi.

Nim wãarugim

³⁷ Tɔɔ baka ten tɔɔ dãakiru tera ta bɛɛɛ kera. Tɔɔ te sɔɔra Yesu u seewa u nɔɔgiru sua wɔllɔ u nɛɛ, baawure wi nim nɔru ga goomɔ u na nɛn mi u nɔ. ³⁸ Nge mɛ ba yorua

Gusunōn gari sō ba nē, baawure wi u man naanē doke, wāarun bwii yi ko n kokumōwa saa yēron nukurun di.

³⁹ Gusunōn Hunden gariya Yesu u ka yā mi, wi be ba nūn naanē doke ba koo mwa. Domi ba ñ gina Hunde Dēero wē yēn sō Yesu kun gina wure win yiiko sō.

Tōmba sikirina Yesun sō

⁴⁰ Gabu tōn wōru ge sō, be ba gari yi nua ba nē, durō wini sōmō wiya ka gem.

⁴¹ Ma gaba maa gerua ma wiya Kirisi wi.

Adama gaba nē, ma gian diya! N ko n koorā Kirisi u yarima saa Galilen di? ⁴² Gusunōn gari yi ñ gerumō ma Kirisi koo yarimawa saa Dafidin bweserun di? U ñ koo na saa Betelehemu Dafidin wuun di?

⁴³ Win sōna sikirinō ga dua tōn wōru ge sō. ⁴⁴ Gabu ba kī bu nūn mwa adama goo kun nūn nōmu sōndi.

Yuuban tōnwerobun

naanē doke sariru

⁴⁵ Ma sāa yerun kōsobu ba gōsira yāku kowo tōnwerobu ka Falisiban mi. Ma ba bu bikia ba nē, mba n kua ba ñ ka Yesu mwaame?

⁴⁶ Ma kōso be, ba bu wisa ba nē, goo sari wi u gari gerure nge durō wi.

⁴⁷ Falisiba ba bu bikia ba nē, to, i dera durō wi, u maa beēn tii nōni wōkua ya. ⁴⁸ I sere nōre wirugii goo ñ kun mē beše Falisiban goo u nūn naanē doke? ⁴⁹ I ñ yē ma tōn wōru ge, bōrigiba? Ba ñ Mōwisin wooda yē.

⁵⁰ Nikodemu, Falisi ben turo, wi u raa gasō daare Yesun mi wōkuru, u bu bikia u nē, ⁵¹ besen wooda ya sun yōllaa kua su tōnu siri sa kun win gari nua, kpa sa kun maa gie ye u kua?

⁵² Ba nūn bikia ba nē, ase wunen tii a maa sāawa Galilegii? A wēerio sāa sāa Gusunōn gari sō, kaa wa ma sōmō goo sari wi u koo yarima saa Galilen di.

[⁵³ Ma baawure u wa win yenuə.

8

Kurə sakara kowo goo

¹ Ye ba doona Yesu u da guuru wəllə te ba ra soku Olifi.
² Yen sisiru buru buru yellu u gəsira sāa yerə. Ma təmbu kpuro ba da win mi, ma u sina u bu keu sōsim wəri.
³ Ma wooda yērobu ka Falisiba ba ka kurə goo na win mi, wi ba mwaama sakararu səə, ba nùn yōrasia be kpuron wuswaaə. ⁴ Ma ba Yesu sōwa ba nεε, yinni, sa kurə wi mwawa sakararu səə. ⁵ N wee, Məwisi u sun sōwa wooda səə ma ba ra kurə winin bweseru kpenu kasukuwa bu go. Wunε maa ni? Aməna a wa.

⁶ Ba yeni geruawa bu ka win laakari mεeri kpa bu fεε wa bu nùn durum mani. Adama Yesu u tuka, ma u ka win niki bia yorumə temə. ⁷ Ye ba nùn bikiamə ba baasi, ma u tii demia u bu sōwa u nεε, wi u kun torare bεε səə, u gbiiyo u kurə wi kperu kara.

⁸ Ma u kpm tuka u yorumə temə. ⁹ Ye ba yeni nua ma ba yara tia tia saa bukurobun min di sere ka bibə. Ma Yesu tia wi turo ka sere kurə wi. ¹⁰ Yesu u tii demia ma u nùn bikia u nεε, kurə wunε, be ba nun taare wεemə mana ba wāa. Ben goo kun maa tie?

¹¹ Kurə wi, u nεε, goo sari Yinni. Ma Yesu u nεε, a doonə, nen tii, na n maa nun taare wεemə, adama a ku maa tora.]

Yesu,

handunian yam bururam

¹² Yen biru Yesu u kpm ka təmbu gari kua u nεε, nena handunian yam bururam. Wi u man swii, u ko n yam bururam mə mε mu sāa wāaru, u n maa wāa u si yam wōkuru səə.

¹³ Falisiba ba nùn sǎowa ba nɛɛ, wee tɛ̃, a wunen tii areru diiyammɛ. Ñ n men na, wunen arera kun sun sǎosimǎ ma gari yi, gema.

¹⁴ Ma Yesu u nɛɛ, mɛya, baa nà n nen tii areru diiyammɛ, ye na gerumǎ, gema. Na yɛ̃ mìn di na wee ka mi na dǎw. Adama bɛɛ i ñ yɛ̃ mìn di na wee ka mi na dǎw.

¹⁵ Mɛ i tǎnu waamǎ, mɛya i ra ka nùn siri, nɛ na ku ra goo siri. ¹⁶ Baa nà n goo siri, nen siribu geema, domi n ñ nɛ turo kon yɛ̃ro siri. Ka nen Baaba wi u man gǎrimawa.

¹⁷ Ba yorua bɛɛn wooda sǎw ma tǎnu yirun areru geema.

¹⁸ Na nen tii areru diiyammɛ, ma Baaba wi u man gǎrima u maa man areru diiyammɛ.

¹⁹ Ba nùn bikia ba nɛɛ, mana wunen Baaba wi, u wǎa.

Ma Yesu u bu wisa u nɛɛ i ñ man yɛ̃, mɛya i ñ maa nen Baaba yɛ̃. Ñ n sǎan na i man yɛ̃, i ko n daa maa nen Baaba yɛ̃.

²⁰ Gari yiya Yesu u gerua sanam mɛ u keu sǎosimǎ sǎa yerǎ, ten bera mi ba ra arumani bere. Goo sari wi u maa nùn nǎmu sǎndi yèn sǎ win saa kun turim kpa.

Ba ñ kpɛ̃ bu da mi Yesu u dǎw

²¹ Yesu kpam bu sǎowa u nɛɛ, na doonǎ. Mi na dǎw bɛɛ i ñ kpɛ̃ i da mi. I ko maa man kasu, adama i ko gbi bɛɛn toranu sǎw.

²² Yèn sǎ u nɛɛ, mi u dǎw ba ñ kpɛ̃ bu da mi, yen sǎna ba bikianamǎ ba mǎ, u koo tii gowa?

²³ Ma Yesu u bu sǎowa u nɛɛ, bɛɛ i sǎawa temkobu, nɛ maa, wǎrukoowa. Bɛɛ handunia migiba, nɛ na kun sǎa handunia migii. ²⁴ Yen sǎna na bɛɛ sǎowa na nɛɛ, i ko gbi bɛɛn toranu sǎw. Ì kun naane doke ma nena yɛ̃ro wi, ka geema i ko gbiwa bɛɛn toranu sǎw.

²⁵ Ma ba nùn bikia ba nɛɛ, wuna were.

Yesu u nɛɛ, na raa bɛɛ sǎowa kǎ. ²⁶ Na gari dabinu mǎ yi kon kpĩ n gere n wunana bɛɛn sǎ. Adama geegiiwa wi

u man gərɪma, ye na maa nua saa win min di yeya na handuniagibu sɔ̄mɔ.

²⁷ N ñ maa bu yeeri ma Baaban gariya u bu sɔ̄mɔ.

²⁸ Yen sɔ̄na Yesu u nɛɛ, sanam mɛ i Tɔ̄nun Bii sua tem di i bwɛ̄, sanam meya i ko gia ma nɛna yɛ̄ro wi. I ko maa gia ma na ñ maa gãanu ganu mɔ̄ ka nɛn tii. Ye Baaba man sɔ̄osi, yeya na bɛɛ sɔ̄mɔ. ²⁹ Baaba wiya u man gərɪma. U maa wãa ka nɛ. U ñ man deri nɛ turo yèn sɔ̄ na ra ko ye n da nùn dore.

³⁰ Ma tɔ̄n dabiru be ba Yesun gari yi nua ba nùn naanɛ doke.

Tii mɔ̄wɔbu ka yobu

³¹ Yesu u Yuu be ba nùn naanɛ doke sɔ̄wa u nɛɛ, ì n nɛn sɔ̄siru mɛm nɔ̄wa, i sãawa nɛn bwãabu ka gem. ³² I ko gem gia. Gem mɛ, mu koo maa bɛɛ yakia yorun di.

³³ Ba nùn sɔ̄wa ba nɛɛ, bɛsɛ Aburahamun bwesera, sa ñ maa koore goon yobu. Amɔna a ka nɛɛ sa ko yaklara yorun di.

³⁴ Yesu u nɛɛ, geema na bɛɛ sɔ̄mɔ, baawure wi u durum mɔ̄, wiya durum yoo. ³⁵ Yoo ku ra n wãa win yinnin yenuɔ ka baadomma, adama biiwa ra n wãa mi ka baadomma.

³⁶ Yen sɔ̄na nɛ Gusunɔn Bii nà n bɛɛ yakia, i kuawa tii mɔ̄wɔbu ka gem. ³⁷ Na yɛ̄ ma Aburahamun bwesera i sãa. Ka mɛ, i swaa kasu i ka man go, yèn sɔ̄ i ñ nɛn gari wure.

³⁸ Na bɛɛ sɔ̄mɔ ye na wa nɛn Baaban mi, adama bɛɛ i mɔ̄ ye i gia bɛɛn baaban mi.

³⁹ Ba nùn sɔ̄wa ba nɛɛ, Aburhamuwa bɛsɛn baaba.

Ma Yesu u bu wisa u nɛɛ, ì n daa sãan na Aburahamun bibu, i ko n daa Aburahamun kookoosu mɔ̄. ⁴⁰ Adama tɛ̄ bɛɛ i swaa kasu i ka man go, nɛ wi na bɛɛ gem sɔ̄mɔ mɛ na nua Gusunɔn min di. Aburhamu kun yenin bweseru koore. ⁴¹ Bɛɛ i bɛɛn tundon kookoosu mɔ̄.

Ba nùn sɔ̄wa ba nɛɛ, sa ñ sãa seegeba. Baaba turowa sa mɔ̄, wiya Gusunɔ.

⁴² Yesu u bu sɔ̄wa u nɛɛ, Gusunɔ̄ ù n daa sãan na bɛɛn baaba ka gem, i ko n daa man kī domi Gusunɔ̄n min diya na yarima na ka wãa mi. Mɛya na ñ ka nen tii nɛ, adama wiya man gɔ̄rima. ⁴³ Mban sɔ̄na nen barum kun ka bɛɛ yeeri. Mu ñ bɛɛ yeeri yèn sɔ̄ i ñ kpɛ̄ i nen gari nɔ. ⁴⁴ Setamwa bɛɛn tundo, i maa kī i bɛɛn tundon kīru ko. Tɔn gowowa saa toren di, u ñ maa gem swīi, domi gem sari wi sɔ̄. Sanam mɛ u weesu gerumɔ, u ra n gerumɔwa ka win tiin daa, yèn sɔ̄ weesugiiwa ka maa weesu kpuron baaba. ⁴⁵ Adama gema na ra n gerumɔ. Yen sɔ̄na i ñ man naane doke. ⁴⁶ Wara bɛɛ sɔ̄ u koo kpī u nɛɛ, na tore. Sari. Ñ n men na, ma gema na gerumɔ, mban sɔ̄na i ñ man naane doke. ⁴⁷ Wi u sãa Gusunɔ̄gii, wiya ra Gusunɔ̄n gari wure. Adama bɛɛ i ñ sãa Gusunɔ̄gibu. Yen sɔ̄na i ñ win gari wuramɔ.

Yesu ka Aburhamu

⁴⁸ Ma Yuuba ba nùn bikia ba nɛɛ, bɛɛ sa ñ gem mɔ ye sa nɛɛ wunɛ Samarigiiwa ka maa werɛkunugii?

⁴⁹ Yesu u bu wisa u nɛɛ, na ñ werɛkunu mɔ. Nen Baabawa na bɛɛrɛ wɛɛmɔ adama bɛɛ i ñ man bɛɛrɛ wɛɛmɔ. ⁵⁰ Na ñ nen tiin bɛɛrɛ kasu. Goo u wãa wi u man ye kasuammɛ, wiya maa sãa siri kowo. ⁵¹ Ka geema na bɛɛ sɔ̄mɔ, baawure wi u nen gari mem nɔ̄wa, yɛro u ñ gɔ̄ wasi pai.

⁵² Ma Yuuba ba nùn sɔ̄wa ba nɛɛ, tɛ sa gia ma a werɛkunu mɔwa ka gem. Aburhamu u gu, Gusunɔ̄n sɔ̄mɔbu ba maa gu. Ka mɛ, a gerumɔ a mɔ̄ baawure wi u wunen gari mem nɔ̄wa u ñ gɔ̄ wasi. ⁵³ Besen baaba Aburhamu u gu. A nùn kerewa? Sɔ̄mɔbu ba maa gu. Wara a tamaa a sãa.

⁵⁴ Yesu u nɛɛ, nà n nen tii bɛɛrɛ wɛɛmɔ, nen bɛɛrɛ kun gãanu sãa. Nen Baabawa u man bɛɛrɛ wɛɛmɔ, wi bɛɛ i sokumɔ bɛɛn Yinni. ⁵⁵ Ka mɛ, i ñ nùn yɛ, adama nɛ, na nùn yɛ. Nà n nɛɛ, na ñ nùn yɛ, ko na n sãawa weesugii

nge bæε. Adama na nùn yē, na maa win gari mem nōwε.
⁵⁶ Besen baaba Aburahamu u yēera ka gōru dobu ye u koo
 ka nen tōru wa. U maa tu wa ma win nukura dora.

⁵⁷ Yuuba ba nùn sōwa ba nεε, a ñ gina wōw weeraakuru
 tura. Mana a ka Aburahamu waare.

⁵⁸ Yesu u nεε, ka geema na bæε sōmō, na gbia na wāa
 ba sere Aburahamu mara.

⁵⁹ Ma ba kpenu sua bu ka nùn kasuku, adama u kukura
 u yara sāa yerun di.

9

Yesu goo yam waasia

wi ba mara ka wōkoru

¹ Nge mε Yesu u bōsu, u durō goo wa wi ba mara ka
 wōkoru. ² Win bwāaba nùn bikia ba nεε, yinni, weren
 torarun sōna ba ka durō wi wōkoru mara. Win tiigira?
 Nge win tundo ka win merogira.

³ Yesu u bu wisa u nεε, n ñ mō durō wi, ñ kun mε win
 tundo ka win mero ba tora, adama ba nùn marawa ka
 wōkoru kpa Gusunōn sōmburu tu ka sōsira wi sōw. ⁴ Sa
 ñ ko ko sa kun wi u man gōriman sōmburu kue sanam
 mε sōw wāa. Wōkura sisi tē sōw goo kun kpē u sōmburu
 ko. ⁵ Sanam mε na wāa handuniaō nena na yen yam
 bururam.

⁶ Ye u yeni gerua u kpa, u yāatam sia temō, ma u ka
 yāatam mε tem kōka, ma u tem mε wōko win nōni tēni.
⁷ Ma u nùn sōwa u nεε, u doo u wubu yeru ge ba mō
 Siloeō. Yīsi ten tubusiana, gōra.

Ma durō wi, u win swaa sua u da u wuba, ma u wurama
 ka nōni sannu.

⁸ Ma win wōw beragibu ka be ba ra raa nùn wa u n bara
 mō, ba bikianamō, wi u ra raa sine mini u n bara mō, n ñ
 wiya mini?

⁹ Ma gaba nεε, wiya.

Gaba maa nɛɛ, n ò wi mi, u ka nùn weenɛwa.

Ma win tii u bu sɔ̀wa u nɛɛ, nɛna mi ni.

¹⁰ Ba nùn bikia, amɔ̀na n kua wunen nɔ̀ni ka wukiara.

¹¹ Ma u bu wisa u nɛɛ, durɔ̀ goo wi ba ra soku Yesu, wiya u tem kɔ̀ka ma u nen nɔ̀ni tɛɛni, ma u man sɔ̀wa u nɛɛ, n doo Siloɔ̀ n wubu. Na da na wuba ma na yam wa.

¹² Ba nùn bikia ba nɛɛ, mana durɔ̀ wi, u wãa.

Ma u nɛɛ, na ò yɛ̃.

Falisiba ba durɔ̀ bɛkuro

gari bikiamɔ̀

¹³ Ma ba ka durɔ̀ wi da Falisiban mi, wi u raa sãa wɔ̀ko mi. ¹⁴ N deema tɔ̀ wɛ̀rarugiru sɔ̀ra Yesu u tem kɔ̀ka u ka nùn yam waasia. ¹⁵ Ma Falisiba ba kɔ̀kam nùn bikia ba nɛɛ, amɔ̀na u kua u ka yam wa. U bu wisa u nɛɛ, durɔ̀ wiya u nùn tem tɛɛnia win nɔ̀niɔ̀, ma u wuba ma u yam wa.

¹⁶ Gabu Falisiba sɔ̀ ba nɛɛ, durɔ̀ wi u yeni kua u ò nɛ saa Gusunɔ̀n min di, yèn sɔ̀ u ò tɔ̀ wɛ̀rarugiru gara.

Gaba maa bikia ba nɛɛ, amɔ̀na durumgii u koo ka kɔ̀pi u sɔ̀m maamaakigii nini ko. Ma sikirinɔ̀ ga dua ben suunu sɔ̀.

¹⁷ Ba kɔ̀kam wɔ̀ko wi bikia ba nɛɛ, wunɛ maa ni? Wunɛ wi durɔ̀ wi, u yam waasia, amɔ̀na a wi garisi.

Ma u nɛɛ, Gusunɔ̀n sɔ̀mɔ̀wa u sãa.

¹⁸ Adama Yuuba ba ò naanɛ sãa ma durɔ̀ wi, u raa wɔ̀ko sãa ma u kɔ̀kam yam wa, sere ye ba win tundo ka win mero soka. ¹⁹ Ma ba bu bikia ba nɛɛ, bɛɛn biiwa mini? Wi i nɛɛ i mara ka wɔ̀koru? Amɔ̀na u ka yam waamɔ̀ tɛ̃.

²⁰ Ma win tundo ka win mero ba bu wisa ba nɛɛ, sa yɛ̃ kam kam ma besen biiwa mi, wi sa mara ka wɔ̀koru.

²¹ Adama mɛ u kua u ka yam wa, bese sa ò yɛ̃, wi u maa nùn yam waasia, sa ò yɛ̀ro yɛ̃. U bwisi mɔ̀ win tii, i nùn bikio, u koo bɛɛ sɔ̀.

²² Ba yeni geruawa Yuuban berum sɔ̀. Domi Yuuba ba nɔ̀ tia kua kɔ̀ ma baawure wi u wura ma Yesu sãawa

Kirisi wi, ba koo yẽro girawa ben mennɔ yerun di. ²³ Yen sɔna ba gerua ba nɛɛ, u bwisi mɔ win tii, bu nùn bikio.

²⁴ Ma Falisiba ba durɔ wi u raa wɔko sãa soka nɔn mɛɛruse, ma ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, u Gusunɔ beɛɛɛ wɛɛyɔ, be, ba yẽ ma Yesu wi, durumgiiwa.

²⁵ U bu wisa u nɛɛ, ù n durumgiin na, nɛ na kun yẽ. Gãa teena na yẽ, na raa wɔko sãa, adama tẽ na yam waamɔ.

²⁶ Ba nùn bikia ba nɛɛ, amɔna u nun kua. Amɔna u koosina wunen nɔni ka wukiara.

²⁷ Ma u nɛɛ, na raa beɛ sɔɔwa, i ñ maa man swaa daki. Mban sɔna i kī i kpam nɔ. Nge beɛn tii i kī i maa kowa win bwãabu.

²⁸ Ma ba nùn yaakoru wɔri ba nɛɛ, wuna a sãa siin bɔɔ mi, adama beɛɛ Mɔwisin bwãaba sa sãa. ²⁹ Beɛɛ sa yẽ ma Gusunɔ u ka Mɔwisi gari kua, adama wini, sa ñ mam yẽ mìn di u na.

³⁰ Ma durɔ wi, u bu sɔɔwa u nɛɛ, geema, bitin gariya ye i ñ ka yẽ mìn di u na. Ka mɛ, sii man yam waasia.

³¹ Sa yẽ ma Gusunɔ u ku ra toron gari nɔ, adama tɔn be ba nùn nasie, ma ba mɔ ye u kī, beya u ra swaa daki. ³² Saa toren di goo kun nɔɔre ba tɔnun nɔni wukia wi ba mara ka wɔkoru. ³³ Durɔ wi, ù kun wee saa Gusunɔn min di, u ñ kpɛ u gãanu ganu ko.

³⁴ Ma ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, toraru sɔɔra ba nun mara mam mam. Yera a tamaa kaa sun keu koosia?

Ma ba nùn gira mennɔ yerun di.

Hunden wɔkoru

³⁵ Yesu u nua ma ba durɔ wi gira. Ye u nùn wa u nùn bikia u nɛɛ, a Tɔnun Bii naane doke?

³⁶ Durɔ wi, u nɛɛ, tɔnwero, a man sɔɔwɔ wara Tɔnun Bii wi, kpa n wa n ka nùn naane doke.

³⁷ Yesu u nùn wisa u nɛɛ, a nùn wa kɔ, wiya ka nun gari mɔ mi.

³⁸ Durɔ wi, u nɛɛ, Yinni, na nun naane doke. Ma u yiira Yesu wuswaaɔ.

³⁹ Yesu u nɛɛ, siribun sɔna na na handuniaɔ, be ba kun yam waamɔ kpa bu ka yam wa, be ba maa yam waamɔ bu ka ko wɔkɔbu.

⁴⁰ Falisi gabu be ba wɔa ka wi sannu ba gari yi nua. Ba nùn bikia ba nɛɛ, besen tii maa wɔkɔba?

⁴¹ Ma Yesu u nɛɛ, ì n sãan na wɔkɔbu, i ñ ko i n daa toraru mɔ. Adama yèn sɔ i gerumɔ i yam waamɔ, yen sɔna i wɔa toraru sɔ ka tɛ.

10

Yãanu ka nin kparon mɔndu

¹ Yen biru Yesu u nɛɛ, ka geema na beɛ sɔmɔ, goo wi u kun dumɔ yã gɔrɔ saa kɔnnɔn di ma u yɔmɔ u suremɔ gam di, wiya sãa gbenɔ ka wɔro. ² Adama wi u kɔnnɔn di dumɔ wiya yãanun kparo. ³ Kɔnnɔ kɔso u ra nùn kenie, yãanu ra n maa win nɔɔ nɔmɔ. U ra win yãanu soku baatere ka ten yĩsiru kpa u nu yara tɔwɔ. ⁴ Sanam mɛ u nu yara tɔwɔ kpuro, u ra nu gbiiye kpa nu n nùn swĩi yèn sɔ nu win nɔɔ yɛ. ⁵ Nu ñ wuramɔ nu tɔn tuko swĩi, adama nu koo duka suwa n toma saa win min di yèn sɔ nu ñ win nɔɔ yɛ.

⁶ Yesu u bu mɔn te kua adama ba ñ tuba ye u ka yã.

Yesuwa yãa kparo geo

⁷ Yen sɔna Yesu u kram nɛɛ, ka geema na beɛ sɔmɔ, nɛna na yã gɔrun kɔnnɔ. ⁸ Be ba man gbiiye mi kpuro, gbenɔbu ka wɔroba ba sãa. Yãanu kun ben gari swaa daki. ⁹ Nen tiiwa kɔnnɔ ge. Baawure wi u dumɔ saa nen min di wiya ba koo faaba ko. U koo du, u koo maa yari, u koo maa dii yeru wa. ¹⁰ Gbenɔ u ra nɛwa u ka gbeni u go kpa u sanku. Adama nɛ na nawa yãanu nu n ka wãaru mɔ, kpa nu n tu mɔ mam mam.

¹¹ Nen tiiwa yãa kparo geo. Yãa kparo geo u ra win wãaru wɛwa win yãanun sɔ. ¹² Adama sɔm kowo wi u

kun sãa kparo ma yãanu kun sãa win tiiginu, ù n demaku waama ga sisi, u koo yãanu deri u yakurawa. Kpa demaku gu yãanu mwa gu ni nu tie yarinasia. ¹³ Durɔ wi, u koo yakura yèn sɔ gobin sɔmbura u mɔ, u ñ maa yãa nin wɔnwɔndu mɔ. ¹⁴⁻¹⁵ Nena yãa kparo geo. Nge me Baaba man yẽ ma na maa Baaba yẽ, nge meya na nen yãanu yẽ, nu maa man yẽ. Na maa nen wãaru wẽemɔ yãa nin sɔ. ¹⁶ Na maa yãanu ganu mɔ ni nu kun wãa yãa gɔɔ teni sɔɔ. Niya na ñ kon ko na kun maa ka nɛ. Nu koo maa nen nɔɔ nɔ, kpa nu ko gɔɔ teeru, kpa nu n kparo turo mɔ.

¹⁷ Yen sɔna Baaba u man kɪ yèn sɔ na nen wãaru wẽemɔ kpa n kram wa n tu mwa. ¹⁸ Goo kun kpɛ u tu wɔra nen nɔmun di. Na tu wẽemɔ ka nen tii. Na yiiko mɔ n ka tu wẽ, na maa yiiko mɔ n ka tu mwa. Wooda yera na mwa saa nen Baaban min di.

¹⁹ Ye Yuuba ba yeni nua, sikirinɔ ga kram dua ben suunu sɔɔ gari yin sɔ. ²⁰ Tɔn dabiru be sɔɔ, ba gerua ba nɛɛ, wirowa, werɛkunu maa nùn wãasi. Mba n kua ba ka nùn swaa daki.

²¹ Adama gaba nɛɛ, n ñ werɛkunugiin gari mi. Werɛkunu koo kpɪ nu wɔko yam waasia?

Yuuba ba Yesu yina

²² Saa ya tura ye ba koo ka tɔɔ bakaru garu ko Yerusalemɔ te ba ra soku sãa yerun dɛɛrasiabu*. Saa ye, ya sãawa woorun sanam. ²³ Ma Yesu u maa wãa sãa yerɔ u sɪimɔ ten bee tiaɔ ye ba ra soku Salomɔɔn kɔbɛ. ²⁴ Ma Yuuba ba nùn sikerena ba nùn bikia ba nɛɛ, sere saa yerà kaa n besen laakari doke sika sɔɔ. A n sãan na Kirisi wi, a sun sɔɔwɔ kpasa kpasa.

* ^{10:22} sãa yerun dɛɛrasiabun tɔɔ bakaru Ta sãawa te Yuuba ba ra di wɔɔ ka wɔɔ bu ka yaaya dɔma te ba bũu sãaru kpeesia sãa yerɔ ma ba tu dɛɛrasiya ba Gusunɔ sãaru wesia mi.

²⁵ Ma Yesu u bu wisa u nɛɛ, na raa bɛɛ sɔ̄wa, adama i ñ man naane doke. Sɔma ye na mɔ ka nen Baaban yĩsiru, yeya ya man areru diiyammɛ. ²⁶ Adama i ñ naane doke yèn sɔ̄ i ñ sãa nen yãanu. ²⁷ Nɛn yãanu nu nen nɔɔ nɔɔmɔ, na nu yɛ, nu maa man swii. ²⁸ Na nu wãaru wɛɛmɔ te ta ku ra kpe, nu ñ maa kam mɔ ka baadommaɔ, goo maa sari wi u koo nu mwa nen nɔmun di. ²⁹ Nɛn Baaba wi u man nu wɛ, u kpã u kpuro kere, goo maa sari wi u koo nu mwa saa nen Baaban nɔmun di. ³⁰ Nɛ ka Baaba sa sãawa tia.

³¹ Ma Yuuba ba kɔam kɔpenu dɔbura bu ka nùn kasuku. ³² Yesu u bu sɔ̄wa u nɛɛ, na sɔm gee dabiru kua bɛɛn wuswaaɔ ka Baaban yiiko. Sɔmbu ni sɔɔ, teren sɔna i kĩ i man kasuku.

³³ Yuuba ba nùn wisa ba nɛɛ, sa ñ nun kasukumɔ sɔm geerun sɔ̄, adama yèn sɔ̄ a Gusunɔ wɔmmɔ, yen sɔna. Wune tɔnuwa, ma a kĩ a n tii mɔ Gusunɔ.

³⁴ Yesu u nɛɛ, ba ñ yorua bɛɛn tiin wooda sɔɔ ma Gusunɔ u nɛɛ, “I sãawa Wɔrukoon bibu?” ³⁵ Sa yɛ ye Gusunɔn gari gerumɔ n sãawa gem ka baadommaɔ. Ma win tii u nɛɛ, ba sãawa Wɔrukoon bibu be ba win gari mwa. ³⁶ Tɛ nen tii maa, Baaba u man gɔsa ma u man gɔrima handuniaɔ. Amɔna i ka nɛɛ na Gusunɔ wɔmmɔ yèn sɔ̄ na gerua ma nena na win Bii. ³⁷ Nà kun nen Baaban sɔmburu mɔ, i ku man naane doke. ³⁸ Adama nà n tu mɔ, baa ñ kun man naane doke, i sɔmbu te naane dokeo kpa i n ka yɛ saa tɛn di sere ka baadomma ma Baaba wãa nɛ sɔɔ, nɛ na maa wãa wi sɔɔ.

³⁹ Ma ba kɔam swaa kasu bu ka nùn mwa, adama u bu kisirari.

⁴⁰ Yesu u kɔam Yuudenin daaru tɔbura u da mi Yohanu u gbia u batɛmu kua, miya u sina. ⁴¹ Ma tɔn dabiru ba na win mi, ba nɛɛ, Yohanu u ñ sɔm maamaakigiru koore, adama ye u gerua durɔ wini sɔɔ, ye kpuro geema.

⁴² Ma tɔn dabira nùn naane doke mi.

11

Lasaan gɔɔ

¹ N wee durɔ̄ goo wi ba ra soku Lasaa wi u wãa Betaniɔ u bara. Betani sãawa Maari ka win mɔɔ Maatan wuu.

² Maari wiya u gasɔ̄ Yinnin naasu turare wisi, ma u ka win wirun seri su sunka. Win sesu Lasaawa bara. ³ Ma wi ka win mɔɔ Maata ba Yesu nɔɔ mɔ̄risia ba nɛɛ, Yinni, wunen bɔ̄rɔ̄ kɪ̄nasi u barɔ̄.

⁴ Ye Yesu u yeni nua u nɛɛ, bara te, ta ñ gɔ̄ɔgiru adama ta koo Gusunɔ̄n yiiko sãɔ̄si, kpa bu ka Gusunɔ̄n Bii bɛɛɛ wɛ̄.

⁵ N deema Yesu u sãawa Maata ka win wɔ̄nɔ̄ ka ben sesu Lasaan bɔ̄rɔ̄ kɪ̄nasi. ⁶ Ye u nua ma Lasaa u barɔ̄, u gina sina wuu mi u wãa mi sãɔ̄ yiru. ⁷ Yen biru u win bwãabu sãɔ̄wa u nɛɛ, su kparam wura Yudeaɔ̄.

⁸ Win bwãaba nɛɛ, yinni, sãɔ̄ mɛɛ tera Yuuba ba kɪ̄ bu nun kpenu kasuku, ma a kparam kɪ̄ a wura mi?

⁹ Yesu u bu bikia u nɛɛ, n ñ saa wɔ̄kura yiruwa sãɔ̄ ra n wãa sãɔ̄ teeru sɔɔ? Goo ù n sɪ̄imɔ̄ sãɔ̄ sɔɔ, u ñ sokuramɔ̄ yèn sã u handunian yam bururam waamɔ̄. ¹⁰ Adama wi u sɪ̄imɔ̄ wɔ̄kuru sɔɔ u koo sokura domi yam bururam sari yɛ̄ro sɔɔ.

¹¹ Yeniban biru u kparam nɛɛ, Lasaa besen bɔ̄rɔ̄ u dɔ̄wa adama na dɔ̄ n nùn yamia.

¹² Bwãa be, ba nɛɛ, Yinni, ù n dòn na, u koo bekura.

¹³ Adama Yesu u bu Lasaan gɔɔ sãɔ̄mɔ̄wa. Be, ba tamaa dom dirun gariya u bu sãɔ̄mɔ̄. ¹⁴ Yen sãna Yesu u bu sãɔ̄wa kpasasa u nɛɛ, Lasaa u guwa, ¹⁵ adama bɛɛn sãna nen nukura do ye na ñ ka wãa mi, kpa i ka naanɛ doke. I na su da win mi.

¹⁶ Tomaa wi ba ra maa soku Sika, u win bwãasibu sãɔ̄wa u nɛɛ, i de su da, kpa su ka yinni gbi sannu.

Yesuwa seeyo ka wãaru

¹⁷ Ye Yesu u tura mi, u deema Lasaa kua sɔɔ nne sikiru sɔɔ kɔ. ¹⁸ Betani ka Yerusalemun tondam kun kere kilo ita. ¹⁹ Ma Yuu dabiru ba yarima ben wuun di ba na Maata ka Maarin mi bu ka bu nukuru yemiasia ben sesun gɔɔn sɔ.

²⁰ Sanam me Maata u nua ma Yesu u sisi, ma u nùn sennɔ da. Adama Maari u sɔ yenuɔ. ²¹ Ma Maata u Yesu sɔɔwa u nɛɛ, Yinni à n daa wãa mini nen sesu kun gbimɔ.

²² Adama baa tɛ, na yɛ ma yabu baayere ye kaa bikia Gusunɔn nɔmuɔ u koo nun wɛ.

²³ Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, wunen sesu u koo se gɔrin di.

²⁴ Ma Maata u nɛɛ, geema, na yɛ ma u koo kpam se, gɔribu bà n seemɔ sanam dɔakim sɔɔ.

²⁵ Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nena na ra gɔribu seeye, nena na ra wãaru wɛ. Baawure wi u man naane doke u ko n wãawa wãaru sɔɔ baa ù n gu. ²⁶ Baawure wi u maa wasi ma u man naane doke, u ò gbimɔ ka baadommaɔ. A naane doke nge me?

²⁷ Maata u Yinni wisa u nɛɛ, meya na naane doke ma wuna Kirisi wi, Gusunɔn Bii, wi u sisi handuniaɔ.

Yesun swĩ

²⁸ Sanam me Maata u yeni gerua u kpa, u win wɔnɔ Maari sokum da, ma u nùn sɔɔwa tɛeru ma yinni u tunuma u nùn soku.

²⁹ Ye Maari u yeni nua u seewa ka sendaru ma u da win mi. ³⁰ N deema Yesu kun gina wuu dum kpa, u wãawa yam mi Maata ka nùn yinna. ³¹ Yuu be ba Maari nukuru yemiasiamɔ dirɔ, ye ba wa u seewa ka sendaru u yara tɔɔwɔ, ba nùn swĩ. Ba tamaa u dɔɔwa sikirɔ u swĩ.

³² Sanam me Maari u tura mi Yesu u wãa, ye u nùn wa u yiira u nɛɛ, Yinni à n daa wãa mini nen sesu kun gbimɔ.

³³ Ye Yesu u wa u sumɔ, ma Yuu be ba ka nùn na, ben tii ba sumɔ, yera u diira ka nuku sankiranu. ³⁴ U bu bikia u nɛɛ, mana i nùn sika.

Ma ba nɛɛ, Yinni a na a wa.

³⁵ Ma Yesu u swĩ. ³⁶ Yen sɔ̃na Yuuba ba nɛɛ, i mɛɛrio i wa nge mɛ u nùn kĩ n nɛ.

³⁷ Adama ben gabu ba nɛɛ, durɔ wini u wɔ̃ko yam waasia. Mban sɔ̃na u dera Lasaa u gu.

Lasaan seebu gərin di

³⁸ Yesu u kpam diira, ma u da sikirɔ. Siki te, kpee wɔ̃ruwa, ma ba gen nɔ̃ kɔ̃rua ka kperu. ³⁹ Ma Yesu u wooda wɛ u nɛɛ, bu kpee te bɔ̃rio min di.

Ma Maata, wi u gun sesu, u nùn sɔ̃wa u nɛɛ, Yinni, u numia kɔ, yen sɔ̃ nɛɛ wee gisɔ ye u ka gu.

⁴⁰ Ma Yesu u nùn bikia u nɛɛ, na ñ daa nun sɔ̃wa na nɛɛ, à n naanɛ doke, kaa Gusunɔn yiiko wa?

⁴¹ Ma ba kpee te bimia min di. Ma Yesu u win nɔ̃ni sua wɔ̃llɔ u nɛɛ, nen Baaba, na nun siara yèn sɔ̃ a nen gari swaa daki. ⁴² Na yɛ ma a ra nen gari nɔ̃ baadomma, adama na yeni gerumɔwa tɔn benin sɔ̃ be ba yɔ̃ mi, kpa bu ka naanɛ doke ma wuna a man gərima.

⁴³ Sanam mɛ u yeni gerua u kpa, ma u gbāra ka dam u nɛɛ, Lasaa, a yarima!

⁴⁴ Wi u raa gu mi, u yarima sikirun di ka win gorun bekuru te ba win nɔ̃ma ka naasu tɛ̃kua ka maa wirɔ. Ma Yesu u bu sɔ̃wa u nɛɛ, bu nùn kusio u sĩ.

Ba wesianamɔ bu ka Yesu go

(I maa mɛɛrio Mateu 26:1-5, Maaku 14:1-2, Luku 22:1-2)

⁴⁵ N wee Yuu dabiru be ba Maari swĩima mi, ma ba wa ye Yesu u kua, ba nùn naanɛ doke. ⁴⁶ Adama ben gabu ba gɔ̃sira ba da Falisiban mi, ba bu sɔ̃wa ye Yesu u kua. ⁴⁷ Sanam meya yāku kowo tɔnwerobu ka Falisiba ba guro gurobu menna ma ba bikianamɔ ba mɔ̃, amɔna sa ko ko. Durɔ wi wee, u sɔ̃m maamaakigii dabinu mɔ̃. ⁴⁸ Sà n nùn deri mɛ, tɔmbu kpurowa ba koo nùn naanɛ doke.

Romugibu ba koo maa na bu besen sãa yeru wɔra kpa bu besen bweseru gura.

⁴⁹ Adama ben turo wi ba ra nɛɛ Kaifa, wi u sãa yãku kowo tɔnwero wɔɔ ge sɔɔ, u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ i ñ gãanu ganu yẽ baa fiiko. ⁵⁰ Mɛya, n ñ maa bɛɛ yeeri ma bɛɛn arufaaniwa tɔn turo u ka gbi tɔn dabirun sɔ, kpa besen bweseru kpuro tu ku ka kam ko. ⁵¹ N ñ mɔ ka win tiin yẽra u yeni gerua. U ye geruawa yèn sɔ wiya u sãa yãku kowo tɔnwero wɔɔ ge sɔɔ, yen sɔna u gerua u nɛɛ, Yesu koo gbi Yuuban bweserun sɔ. ⁵² N ñ maa mɔ be tɔnan sɔ, adama u ka maa Gusunɔn bibu kpuro kowa tɔn teebu be ba wãa baama.

⁵³ Yen sɔna saa dɔma ten di, ba wesiana bu ka Yesu go. ⁵⁴ Yenin sɔna u ñ maa sɔimɔ batuma sɔɔ Yuuban suunɔ, adama u doona min di tem gam gia gbaburu sɔɔ, mi u wuu gagu dua ge ba ra soku Efaraimu. Miya u sina ka win bwãabu.

⁵⁵ Yuuban tɔɔ bakaru te ba ra soku Gɔɔ sararibu ta turuku kua, ma tɔn dabiru saa baru kpaanun di ba da Yerusalemɔ bu ka tii sãrasia tɔɔ baka te, tu sere turi. ⁵⁶ Ma ba Yesu kasu. Ba yɔ sãa yerɔ ba bikianamɔ, ba mɔ amɔna i bwisikumɔ. U ñ tɔɔ bakaru sisiwa?

⁵⁷ Yãku kowo tɔnwero bu ka Falisiba ba raa wooda wẽ ba nɛɛ, goo ù n yẽ mi Yesu u wãa u bu sɔɔwɔ kpa be, bu nùn mwa.

12

Maari u Yesun naasu

turare wisi

(I maa mɛerio Mateu 26:6-13, Maaku 14:3-9)

¹ Ye n tie sɔɔ nɔɔba tia tɔɔ bakaru tu sere turi te ba ra soku Gɔɔ sararibu, yera Yesu u da Betaniɔ mi Lasaa u wãa wi u seeya gɔrin di. ² Miya ba nùn yaa dibu kua ma Maata u bu nɔɔrimɔ, adama Lasaa u sɔ ka Yesu sɔbun

suunu sɔɔ. ³ Wee, Maari u turare gobi bekegia mɔ litirin bɔnu, ye ba kua ka naadin gum tii tii, ma u ye sua u Yesun naasu wisi, ma u su sunka ka win seri. Yera dii te kpuro ta turaren nuburu yiba. ⁴ Yesun bɔɔ turo, wi ba ra nɛɛ Yudasi Isikariɔtu, wi u koo yāku kowo tɔnwerobu ka Falisiba nùn nɔmu sɔndia, u bikia u nɛɛ, ⁵ mba n kua ba ñ ka turare ye dɔre sɔm kowon wɔɔ tian kɔsiarun saka, kpa bu sāarobu bɔnu kua.

⁶ U ñ yeni gerumɔ sāarobun wɔnwɔndun sɔ, adama yèn sɔ u sāawa gbɛnɔ. Wiya u ra n maa gobin bɔɔru neni, kpa u n yi gbɛnimɔ. ⁷ Adama Yesu u nɛɛ, a kurɔ wi derio. U yeni beruawa u ka nɛn gɔɔ sikuru mara. ⁸ Baadommawa sāarobu ba wāa bɛɛn suunu sɔɔ adama nena na ñ ko na n wāa ka bɛɛ baadomma.

Ba wesianamɔ bu ka Lasaa go

⁹ Yuuba dabira ta nua ma Yesu u wāa Betaniɔ ma ba da mi, n ñ mɔ bu ka Yesu wa tɔna, adama bu maa ka Lasaa wawa wi Yesu u seeya gɔrin di. ¹⁰ Yera yāku kowo tɔnweroba wesiana bu maa Lasaa go. ¹¹ Domi win sɔna Yuuba dabira yarimɔ ben min di ba Yesu naane dokemɔ.

Yesu u Yerusalemu dua

(*I maa mɛerio Mateu 21:1-11, Maaku 11:1-11, Luku 19:28-40*)

¹² Yen sisiru tɔn wɔru ge ga tɔɔ bakaru da ga nua ma Yesu u sisi Yerusalemuɔ. ¹³ Ma ba bāa kako bekusu sua ba ka nùn sennɔ da. Ba gbāsukumɔ ba mɔ, sa Gusunɔ siara! Domarugiiwa wi u sisi ka Gusunɔn yīsiru! Domarugiiwa Isireliban sunɔ!

¹⁴ Ma Yesu u keteku kpɛmbu gagu wa u sɔni nge mɛ ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ ba nɛɛ,

¹⁵ “I ku berum ko, Yerusalemugibu.

N wee bɛɛn sunɔ u sisi.
U keteku kpɛmbu sɔni.”

¹⁶ Yabu yeni ya ñ win bwãabu yeeri saa ye sɔɔ, adama ye Yesu u wura win yiiko sɔɔ Gusunɔ wɔllɔ, saa ye sɔɔra ba yaaya ma ba yeni kpuro yorua Gusunɔn gari sɔɔ win sɔ, ba maa nùn ye kpuro kua.

¹⁷ Tɔn dabiru te ta raa wãa ka Yesu sannu sanam mɛ u Lasaa soka u yara sikirun di, ye u nùn seeya gɔrin di, ta ra n yen areru dimɔ. ¹⁸ Ma tɔn wɔru ge, ga nùn sennɔ da yèn sɔ ba nua ma u sɔm maamaakigii te kua. ¹⁹ Yen sɔna Falisiba ba geruna ba nɛɛ, i ñ wa ma sa nùn kpanawa mam mam. Domi wee handunia kpuro ya nùn swii.

Gɛɛki gaba Yesu kasu

²⁰ Gɛɛki gaba wãa be sɔɔ be ba sãaru da Yerusalemɔ tɔɔ bakarun sanam. ²¹ Ba da Filipun mi, Galilen Besaidagii, ma ba nɛɛ, tɔnwero, sa kɔ su Yesu wa.

²² Filipu u da u Andere sɔɔwa, ma Andere ka Filipu ba da ba Yesu sɔɔwa. ²³ Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, saa ya tura ye ba koo ka Tɔnu Bii wɔlle sua. ²⁴ Ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, dɔa bima yà kun wɔrumɛ tem sɔɔ ya gu, ya wãawa ye tia. Adama yà n gu, ya koo bii dabinu ma. ²⁵ Baawure wi u win wãaru dimɔ ka win tiin gɔru kɔru u koo tu bia. Baawure wi u kun maa win wãaru garisi gãanu handunia yeni sɔɔ, u tu beruawa wãaru te ta ku ra kpen sɔ. ²⁶ Goo ù n nɛn wãaru wãa, yɛro u man swiiyɔ. Mi na wãa kpa u n maa wãa mi. Goo ù n nɛn wãaru wãa, nɛn Baaba koo yɛro bɛɛɛ wɛ.

Yesu u win gɔɔn gari gerumɔ

²⁷ Yesu maa nɛɛ, tɛ nɛn gɔru ga sankira too too. Na ñ yɛ ye kon gere. Nge kon nɛn Baaba kanawa u man wɔra ye ya man deema mini sɔɔn di? Aawo, domi yenin sɔna na na. ²⁸ Baaba, a wunen yisiru wɔlle suo.

Yera nɔɔ gagu ga gerua saa wɔllun di ga nɛɛ, na tu wɔlle sua kɔ, kon maa wure n tu wɔlle sua nɔn mɛɛruse.

²⁹ Tɔn wɔru ge ga wãa mi, ba nɔɔ ge nua ma ba nɛɛ, gura ya kukura.

Ma gaba nɛɛ, wɔllun gɔradowa ka nùn gari kua.

³⁰ Adama Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, n n̄ mɔ nen sɔna i nɔɔ ge nua, bɛen sɔna. ³¹ Tɛ gera handunia yenin siribu tunuma. Tɛ gera ba koo handunia yen wirugii gira.

³² Sanam mɛ ba koo man sua tem di bu bwɛ, sanam meya kon tɔmbu kpuro tii gawe.

³³ U yeni geruawa u ka sɔɔsi gɔɔ win bweseru u koo gbi.

³⁴ Tɔn wɔru ge, ga nùn sɔɔwa ga nɛɛ, sa nua besen woodan tireru sɔɔ ma Kirisi u ko n wãawa sere ka baadommaɔ. Amɔna a ka gerumɔ ma ba n̄ koo ko ba kun Tɔnun Bii sue tem di. Wara Tɔnu Bii wi.

³⁵ Yesu u bu wisa u nɛɛ, saa fiiko sɔɔra yam bururam mu wãa bɛen suunu sɔɔ. I n sɔimɔ saa ye i yam bururam mɔ kpa yam mu ku raa bɛɛ tɔre. Domi wi u sɔimɔ yam wɔkuru sɔɔ u ku ra n yɛ mi u dɔɔ. ³⁶ Yen sɔ, i yam bururam mɛ naanɛ dokeo saa ye i mɛ mɔ kpa i ka ko yam bururam bibu.

Yuuba ba n̄ Yesu naanɛ doke

Ye Yesu u yeni gerua u kpa, u doona ben suunu sɔɔn di, u kukua. ³⁷ Baa ye u ka maamaaki dabinu kua ben wuswaaɔ, ka mɛ, ba n̄ nùn naanɛ doke. ³⁸ Kpa gari yi Gusunɔn sɔmɔ Esai u gerua yi ka koorɔ, yi u nɛɛ,

“Yinni wara u naanɛ doke ye sa nɔɔsia.

Wara Yinni Gusunɔ u win dam sɔɔsi.”

³⁹ Yenin sɔna ba n̄ kpɔa ba naanɛ doke domi Gusunɔn sɔmɔ Esai u kpam gerua u nɛɛ,

⁴⁰ “Gusunɔ u bu kua wɔkobu ma u ben bwisi kawa.

Kpa bu ku raa ka ben nɔni yam wa.

Kpa bu ku gia ka ben bwisi.

Bu ku raa gɔru gɔsia, kpa n bu bekia.”

⁴¹ Yeniwa Esai u gerua yèn sō u Kirisin yiiko wa ma u win gari gerua.

⁴² Ka mē, Yuuban tənwero dabiru ba Yesu naanɛ doke, adama Falisiban sō ba n̄ wure batuma sō bu ku raa ka bu gire mennō yerun din sō. ⁴³ Domi ba tənun siarabu kī n̄ kere Gusunən siarabu.

Yesu n gari yi koo tambu taare wē

⁴⁴ Ma Yesu u gbāra u nɛɛ, baawure wi u man naanɛ doke, n̄ n̄ mō nena u naanɛ doke, wi u man gərimawa u naanɛ doke. ⁴⁵ Wi u man waamō u wi u man gərima waamōwa mi. ⁴⁶ Nɛ na na handuniaō nge yam bururam, kpa baawure wi u man naanɛ doke u kun ka wāa yam wōkuru sō. ⁴⁷ Baawure wi u nen gari nōmō, ma u kun yi wure, n̄ n̄ mō nena kon yēro taare wē. Na nawa n̄ ka handunia faaba ko, n̄ n̄ mō n̄ ka handunia taare wē. ⁴⁸ Baawure wi u man yina, ma u n̄ nen gari wure, yēro u mō ye n̄ koo n̄n taare wē. Gari yi na gerua yiya yi koo yēro taare wē sanam dāakim sō. ⁴⁹ Domi na n̄ gari gerua ka nen tiin yiiko, adama Baaba wi u man gərima, wiya u man wooda wē ye kon gere ka ye kon sōsi. ⁵⁰ Na yē ma win woodan kəkərōwa wāaru te ta ku ra kpe, yen sōna ye na gerumō, na ye gerumōwa nge mē Baaba u man sōwa.

13

Yesu u win bwāabun naasu tea

¹ Yesu u ra n̄ wigibu kī be ba wāa handuniaō, yen sō, bu sere tōō baka te ko te ba ra nɛɛ Gōō sararibu, u bu win kīi bakaru sōsi. Domi u yē ma win saa ya tura u ka doona handunian di u da win Baaban mi.

² Wi ka win bwāabu ba yaa dibu dimō sannu. N deema Setam u raa Yudasi Isikariōtu, Simōn bii bōrie u ka Yesu yāku kowo tənwerobu ka Falisiba nōmu sōndia. ³ Yesun tii u yē ma Baaba u n̄n gāanu kpuro nōmu sōndia, u maa yē ma u nawa saa Gusunən min di ma u maa wurō win

mi. ⁴ Yera u seewa dii yerun di u win yaberu pweta u yi, ma u yasa sua u tii sēka. ⁵ U nim sōke gbēeru sō, u ka win bwāabun naasu teamō, ma u si sunkumō ka yasa ye u sēke. ⁶ Ye u girari Simō Piēn mi, ma Piē nùn bikia u nē, Yinni wuna kaa maa nen naasu tea?

⁷ Yesu u nùn wisa u nē, a n̄ gina tuba ye na m̄ tē, adama amēn biru n ko n nun yeeri.

⁸ Piē u nē, nē na kun wuramō a nen naasu tea fa!

Yesu u nùn sōwa u nē, n̄ kun wunen naasu tee, a n̄ maa bōnu gaa wasi nen mi.

⁹ Simō Piē u nē, n̄ n men na Yinni, n̄ n̄ maa mō nen naasu tōnawa kaa tea, a maa nen nōma ka nen wiru teo.

¹⁰ Yesu u nē, wi u wobura, mba n maa yēro tie, ma n kun mō u win naasu tea u wa u ka dēera mam mam. Bē i dēere, adama n̄ n̄ mō bē kpuro.

¹¹ N deema Yesu u win dōmē yē kō, yen sōna u gerua u nē, n̄ n̄ mō be kpurowa ba dēere.

¹² Sanam mē u ben naasu tea u kpa u win yaberu sua u sebua ma u kpa sin win sin yerō u nē, i yē ye na bē kua mi? ¹³ Bē i man sokumō keu koosio ka Yinni. Geema i gerumō, mēya na s̄a. ¹⁴ N̄ n men na, nē wi na s̄a bēn Yinni ka bēn keu koosio, n̄ n bēn naasu tea, n weene bēn tii i naasu teana. ¹⁵ Wee na bē kom gem sōsi kpa i n da maa kuanē nge mē. ¹⁶ Ka geema, na bē sōmō, yoo ku ra n win yinni kere, mēya gōro ku ra n wi u nùn gōra kere. ¹⁷ Tē wee, i sōsi teni gia. Doo n̄ rugiba bē, i n tu swīi.

¹⁸ N̄ n̄ mō bē kpuron gariya na m̄. Na yē be na gōsa. Adama Gusun̄n gari yi n̄ koo ko yì kun koore yi yi nē, “Wi u ka man dimō sannu, u gōsira nen yiberē.” ¹⁹ Na bē yabu yeni sōmōwa saa tēn di yu sere koorā. Yà n koorā kpa i ka naanē doke ma nēna yēro wi. ²⁰ Ka geema na bē sōmō, baawure wi u yēro wura wi na gōra, nēna u wura. Baawure wi u maa man wura, u wi u man gōrima wurawa.

Yesu u Yudasi terasia

(*I maa mæerio Mateu 26:20-25, Maaku 14:17-21, Luku 22:21-23*)

²¹ Ye Yesu u yeni gerua u kpa, win gõru ga sankira too too, ma u bu sãowa kpasasa u nεε, ka geema na bεε sãomɔ, goo wãa bεε sɔɔ wi u koo man dɔmε.

²² Ma win bwãabu ba nɔni gia mæerina. Ba ñ yě ben wara u ka yã. ²³ Yesun bõɔ turo, wi u kī, u sã win nɔm geuɔ. ²⁴ Ma Simɔɔ Pιεε u yīreru kua ka nɔmu durɔ wi, u Yesu bikio u nεε, wara u ka yã. ²⁵ Ma bõɔ wi, u Yesu gballi u nùn bikia u nεε, Yinni wara a ka yã.

²⁶ Yesu u nùn wisa u nεε, wi na kon dɔka wě ye na ka kpee sãra, wiya mi.

Ma u dɔka ka kpee sãra u Yudasi Isikariɔtu, Simɔɔn bii wě. ²⁷ Ye Yudasi u dɔka ye mwa u kpa, mii mii ma Setam dua win gõruɔ. Yesu u nùn sãowa u nεε, ye kaa ko, a koowo kpaaka.

²⁸ Adama ben suunu sɔɔ goo sari wi u yě yèn sã u nùn sãowa mε. ²⁹ Gaba tamaa yèn sã Yudasiwa u gobin bɔaru neni, yen sãna Yesu u nùn sãomɔ u gãanu dweeyo nùn bukata ba mɔ tãɔ bakarun sã, ñ kun mε u nùn sãomɔ u sãarobu gãanu kě. ³⁰ Ye Yudasi u dɔka ye mwe ma u yara ka sendaru. N deema yam tīra.

Wooda kpa

³¹ Sanam mε Yudasi u yara u kpa, Yesu u nεε, tãra Tɔnun Bii u den wolle suara, ma Gusunɔ maa wolle suara win min di. ³² Gusunɔ ù n wolle suara win min di, Gusunɔn tii u koo maa Tɔnun Bii wi wolle sua, n ñ maa tεemɔ. ³³ Nen bibu, saa fiiko sɔara ko na n wãa ka bεε, yen biru i ko man kasu. Adama na bεε sãomɔ tě nge mε na raa Yuuba sãowa, mi na dɔɔ i ñ kpě i da mi. ³⁴ Wooda kpa na bεε wěemɔ, i kīanɔ. I de i kīru sãɔsina nge mε na bεε

kĩru sɔɔsi. ³⁵ Ì n kĩanɛ, baawure u ko n yẽ ma i sãawa nen bwãabu.

Yesu u nɛɛ, Piɛɛ koo nùn siki

(I maa mɛɛrio Mateu 26:31-35, Maaku 14:27-31, Luku 22:31-34)

³⁶ Simɔɔ Piɛɛ u nùn bikia u nɛɛ, Yinni, mana a dɔɔ.

Yesu u nùn wisa u nɛɛ, mi na dɔɔ a ñ kpɛ a man swĩima tɛ, adama ñ n sosi kaa man swĩima mi.

³⁷ Piɛɛ u nùn bikia u nɛɛ, Yinni, mban sɔna na ñ kpɛ n nun swĩi mi tɛ. Domi na sɔru sãa n ka nen wãaru wẽ wunen sɔ.

³⁸ Yesu u nùn bikia u nɛɛ, a sɔru sãa a ka wunen wãaru wẽ nen sɔ? Ka gem na nun sɔmɔ, goo dɔɔ gu ka sere swĩ kaa man siki nɔn ita.

14

Yesuwa swaa ye ya dɔɔ

Baaban mi

¹ Yesu bu sɔɔwa u nɛɛ, i ku wurura. I Gusunɔ naanɛ dokeo kpa i maa man naanɛ doke. ² Wãa yee dabina nu wãa nen Baaban yenuɔ. N wee na dɔɔ mi, n bɛɛ wãa yerun sɔru kua. Ñ kun sãa mɛ, na ñ daa bɛɛ sɔmɔ. ³ Nà n wãa yee ten sɔru kua na kpa, kon kpam wurama n bɛɛ sua n ka da nen tiin mi. Mi na wãa kpa sa n wãa mi sannu. ⁴ I ru swaa yẽ kɔ mi na dɔɔ.

⁵ Tomaa u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni, sa ñ yẽ mi a dɔɔ. Amɔna sa ko n ka min swaa yẽ.

⁶ Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nena na swaa, nena na gem, nena na wãaru, goo sari wi u koo da Baaban mi ma n kun mɔ saa nen min di. ⁷ Bɛɛ ñ n daa man yẽ, i ko n maa nen Baaba yẽ. Saa tɛn di i nùn gia, i maa nùn wa.

⁸ Filipu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni a sun Baaba wi sɔɔsio, n den tura mɛ.

⁹ Yesu u nɛɛ, mìn di na ka bɛɛ wãa n tɛ, ka mɛ, a ñ man gie Filipu? Baawure wi u gesi man wa u maa Baaba wawa. Amɔna a ka gerua a nɛɛ, n bɛɛ Baaba sɔ̄sio. ¹⁰ A ñ naane doke ma na wãa Baaba sɔ̄, Baaba maa wãa nɛ sɔ̄? Gari yi na bɛɛ sɔ̄mɔ, na ñ gerumɔ ka nen tiin yiiko. Baaba wi u wãa nɛ sɔ̄, wiya u win sɔ̄mburu mɔ. ¹¹ I gesi naane dokeo ma na wãa Baaba sɔ̄, ma Baaba maa wãa nɛ sɔ̄. Ñ kun mɛ, i naane dokeo sɔ̄ma ye na kuan sɔ̄. ¹² Ka geema na bɛɛ sɔ̄mɔ, baawure wi u man naane doke, sɔ̄ma ye na mɔ, yeya yɛro koo maa ko. U koo mam sɔ̄ma ko ye ya yeni kere domi na dɔ̄ nen Baaban mi. ¹³ Na kon maa bɛɛ gãanu baanire kua ni i gesi kana ka nen yĩsiru, kpa bu ka Baaba wolle sua saa Biin min di. ¹⁴ Ì n gãanu kana ka nen yĩsiru, kon bɛɛ ni kua.

Hunde Dɛɛron naarun

nɔ̄ mweɛru

¹⁵ Yesu u nɛɛ, ñ n man kĩ i nen wooda mem nɔ̄wɔ. ¹⁶ Kon Baaba kana, u koo bɛɛ Dam Kɛ̄ɔ kpaɔ wɛ wi u ko n ka bɛɛ wãa sere ka baadommaɔ. Wiya sãa Hunde gemgii. ¹⁷ Handuniagibu ba ñ kpɛ bu nùn mwa yèn sɔ̄ ba ñ nùn waamɔ, mɛya ba ñ maa nùn yɛ. Adama bɛɛ i nùn yɛ, domi u wãa ka bɛɛ, u kon maa wãa bɛɛn baawure sɔ̄.

¹⁸ Na ñ bɛɛ derimɔ goberu. Kon kpaɔ wurama bɛɛn mi. ¹⁹ N tie fiiko ye handuniagibu ba ñ maa ka man wasi, adama bɛɛ i ko man wa. Yèn sɔ̄ na wasi, bɛɛ i ko n maa wasi. ²⁰ Dɔ̄ma teya i ko n yɛ ma na wãa nen Baaba sɔ̄ ma bɛɛ i wãa nɛ sɔ̄, ma na maa wãa bɛɛ sɔ̄.

²¹ Wɛ u nen wooda mwa, ma u ye mem nɔ̄wa, wiya u man kĩ. Wɛ u man kĩ, nen Baaba koo nùn kĩa. Nen tii kon maa yɛro kĩa, kpa n nùn tii sɔ̄si.

²² Yudasi, n ñ mɔ wi ba ra nɛɛ Isikariɔtu, u bikia u nɛɛ, Yinni, amɔna kaa sun wunen tii sɔ̄sisina handuniagibu ba kun ka nun wa.

²³ Ma Yesu u nùn wisa u nεε, baawure wi u man kī u koo nen gari mem nōwa. Nen Baaba u koo nùn kīa, ne ka nen Baaba sa ko maa na yēron mi kpa su besen wāa yeru ko wi sōo. ²⁴ Wi u kun man kī, u n̄ maa nen gari mem nōwammε. Gari yi i nua, n̄ n̄ negii, yi sāawa Baabagii wi u man gārīma.

²⁵ Na bεε yeni kpuro sōomō tē ye na ka bεε wāa.

²⁶ Adama Hunde Dεero, Dam kēō wi, wi Baaba koo gārīma ka nen yīsiru, wiya u koo bεε baayere keu sōosi, u koo maa bεε ye kpuro yaayasia ye na bεε sōwa.

²⁷ Bōri yenda na bεε deria, nen bōri yenda na bεε wēemō. Na n̄ bεε tu wēemō nge mε handunia ya ra wē. I ku wurura, i ku maa nanda. ²⁸ Bεε i nua nge mε na bεε sōwa ma na doonō, adama kon kpam wurama bεen mi. Ì n̄ daa man kī i ko n̄ nuku dobu mō ye na ka dōō Baaban mi, domi nen Baaba u yiiko mō u man kere. ²⁹ Na bεε gāa ninin gari sōomō tē, nu sere koorā. Nū n̄ koorā kpa i ka man naane doke. ³⁰ Na n̄ maa kpē n̄ ka bεε gari dabīnu ko domi handunian wirugii u sisi. U n̄ dam mō ne sōo, ³¹ adama kpa handuniagibu ba n̄ ka yē ma na Baaba kī, na maa kpuro mō nge mε Baaba u man yen wooda wē. I seewo su doona.

15

Yesuwa resem dāa gea

¹ Yesu u bu sōwa u nεε, nena resem dāa mero, nen Baabawa gbaa yēro. ² Nen kāasa baayere ye ya ku ra binu ma, yera u ra bure u kō. Kāasa baayere ye ya ra binu ma, u ra ye sōmewa kpa yen marum mu ka sosi. ³ Bεε i dεera kō gari yin saabu yi na bεε sōwa. ⁴ I de i n̄ ka man manine, na kon maa ka bεε manina. Nge mε kāasa ya n̄ kpē yu ka tii binu ma, ma n̄ kun mō ya ka dāa mero manine, meya maa bεen tii, i n̄ kpē i binu ma, ì kun ka man manine.

⁵ Nena resem dāa mero, beeya yen kāasi. Wi u ka man manine ma na ka nūn manine, wiya u koo bii dabinu ma, domi nen sariru i ñ kpē i gāanu ganu ko. ⁶ Baawure wi u kun ka man manine, ba koo nūn wunawa bu kō nge kāasi kpa u derura. Yen biru ba koo kāasi yi menna bu dōo doke, kpa yi dōo mwa. ⁷ Bēe ì n ka man manine ma nen gari yi wāa bēe sōo, i bikio ye i kī, na kon bēe kua. ⁸ Ì n bii dabinu mara ya koo nen Baaba beere wē. Nge meya i ko maa sōosi ma nen bwāaba i sāa. ⁹ Nge me Baaba man kī, nge meya na maa bēe kī. I yōro nen kīru sōo. ¹⁰ Nge me na nen Baaban wooda mem nōowa ma na wāa win kīru sōo, nge meya ì n nen wooda mem nōowa, i ko n wāa nen kīru sōo.

¹¹ Na bēe yeni sōowa kpa nen nuku dobu bu n ka wāa bēe sōo, kpa been nuku dobu bu ka yibu. ¹² Nen wooda wee, i kīanō nge me na bēe kī. ¹³ Goo ù n win wāaru wē win bōrōban sō kīrun saabu, kīi te, ta ñ saara mō. ¹⁴ Nen bōrōbara bēe i sāa ì n mō ye na bēe yiire. ¹⁵ Na ñ maa bēe sokumō yobu yèn sō yoo ku ra n yē ye win yinni u mō. Adama na bēe sokumō bōrōba, yèn sō gāanu baanire ni na nua nen Baaban min di niya na bēe sōowa. ¹⁶ N ñ mō beeya i man gōsa, nena na bēe gōsa. Na maa bēe wuna nenem kpa i da i binu ma ni nu koo tē. Kpa gāanu baanire ni bēe i kana nen Baaban mi ka nen yīsiru, u bēe wē. ¹⁷ Ye na bēe yiiremō wee, i kīanō.

Handunia ya Yesu ka wigibu tusa

¹⁸ Yesu maa nēe, handuniagibu bà n bēe tusa, i n yē ma nena ba gbia ba tusa. ¹⁹ Bēe ì n daa sāan na handuniagibu, handunia ya ko n bēe kīwa nge yegibu. Adama na bēe gōsa handunia ye sōon di, i ñ maa sāa yegibu, yen sōna handuniagiba bēe tusa. ²⁰ I gari yi yaayo yi na raa bēe sōowa na nēe, yoo ku ra win yinni kere. Bà n man nōni sōowa ba koo maa bēe nōni sō. Bà n nen gari mem nōowa

ba koo maa bæegii mem nɔɔwa. ²¹ Adama yeni kpurowa ba koo bæe kua nen yĩsirun sɔ, domi ba ñ yẽro yẽ wi u man gɔrima. ²² Nà kun daa ne, na ka bu gari kue, ba ñ daa taare mɔ. Adama tẽ ba ñ maa gafara mɔ. ²³ Wi u man tusa u maa nen Baaba tusawa. ²⁴ Nà kun daa sɔma kue ben suunu sɔɔ ye goo kun koore, ba ñ daa taare mɔ. Adama tẽ, ba sɔma ye wa kɔ, ma ba sun tusa ne ka nen Baaba. ²⁵ Nge meya n sãa kpa gari yi ba yorua woodan tirerɔ yi ka kooro, yi yi nee, “Ba man tusa, ba ñ ten wiru ka naasu yẽ.”

²⁶ Adama Dam Kẽɔ, Hunde gemgii wi, u sisi saa nen Baaban min di. Kon bæe nùn gɔriama ka Baaba win yĩsiru, kpa u bæe nen areru diiya. ²⁷ Bæe i ko maa nen areru di, domi i wãa ka ne sannu saa toren di.

16

¹ Yeni kpurowa na bæe sɔɔwa kpa i ku ra ka biru wura. ² Ba koo bæe gira saa mennɔ yerun di. Saa ya mam sisi ye baawure wi u bæe goomɔ u ko n tamaa u Gusunɔ sɔmburu kuammewa. ³ Ba koo bæe yabu yeni kua yèn sɔ ba ñ Baaba gie, ba ñ maa man gie. ⁴ Adama na bæe gãa nini sɔmɔwa, dɔma te nin saa ya tura kpa i ka yaaya ma na raa bæe nu sɔɔre.

Hunde Dɛeron sɔmburu

Yesu maa nee, na ñ daa bæe gãa nini sɔɔwa saa yellun di yèn sɔ na wãa ka bæe sannu. ⁵ Adama tẽ na dɔɔ wi u man gɔriman mi. Goo maa sari bæe sɔɔ wi u man bikia mi na dɔɔ. ⁶ Adama yèn sɔ na bæe yeni sɔɔwa, bæen gɔru ga sankira too. ⁷ Ka me, na bæe gem sɔmɔ, bæen arufaaniwa nà n da, domi nà kun de, Dam Kẽɔ wi, u ñ sisi bæen mi. Adama nà n da kon bæe nùn gɔriama. ⁸ Û n tunuma, wiya u koo de handuniagibu bu tubu ye n sãa toraru ka ye n sãa gem ka maa Gusunɔn siribu. ⁹ U koo bu taare wẽ yèn sɔ ba ñ man naane doke. ¹⁰ U koo bu sɔɔsi ma gem wãa

nε sɔɔ ye na ka dɔɔ Baaban mi, ma ba n̄ maa man wasi. ¹¹ U koo maa de bu siribu tubu yèn s̄ Gusunɔ u handunia yenin wirugii siri kɔ.

¹² Na maa ḡaa dabinu mɔ n ka bεε s̄, adama nu bεε kere gina. ¹³ Sanam mε Hunde gemgii wi, u tunuma wiya u koo bεε kpara i ka gem kpuro gia. U n̄ koo gari gere ka win tiin yiiko. Ye u nua, yeya u koo gere, u koo maa bεε s̄ ye ya sisi. ¹⁴ Wiya u koo man bεεε w̄, domi u koo negia nɔ, kpa u bεε ye nɔɔsia. ¹⁵ Kpuro ye Baaba u mɔ negia. Yen s̄na na gerua ma Hunde u koo negia nɔ, kpa u bεε ye nɔɔsia.

Nuku sankiranu koo ko

nuku dobu

¹⁶ Yesu bu s̄ɔwa u nεε, n̄ n sosi fiiko i n̄ maa man wasi. N̄ n maa kparam sosi fiiko, i ko man wa.

¹⁷ Ma win bw̄abu gabu ba bikianamɔ, mba yen tubusianu ye u sun s̄ɔmɔ, n̄ n sosi fiiko sa n̄ maa n̄n wasi, n̄ n maa kparam sosi fiiko sa ko n̄n wa. Mba maa yen tubusianu ye u nεε u dɔɔ win Baaban mi. ¹⁸ Ba bikianamɔ mba n̄ n sosi fiikon tubusianu. Ba nεε, sa n̄ ȳ yèn gari u m̄.

¹⁹ Yesu u gia ma ba k̄i bu n̄n ḡaanu bikia. Yen s̄na u bu s̄ɔwa u nεε, na nεε yaa, n̄ n sosi fiiko i n̄ man wasi, n̄ n maa kparam sosi fiiko i ko man wa. Gari yiniwa i bikianamɔ bεen suunu sɔɔ ro? ²⁰ Ka geema na bεε s̄ɔmɔ, i ko sw̄i, i ko kpara w̄ri ko, adama handuniagibu ba koo ȳeri. Bεen nukura koo sankira, adama bεen nuku sankiranu koo ḡsira nuku dobu. ²¹ Sanam mε t̄n kurɔ u yiire u ra n n̄ni sw̄aru mɔ domi win saa ya tura. Adama sanam mε u win bii mara, u ku ra maa n̄ni sw̄a te yaaye nuku dobu s̄ ye u ka t̄nu mara handunia sɔɔ. ²² Meyā n maa s̄a bεen mi. T̄, bεε i nuku sankiranu mɔ, adama kon

kpam bɛɛ wa, ma bɛɛn nukura koo dora. Goo maa sari wi u koo kpĩ u bɛɛ nuku doo bi mwaari.

²³ Saa ye, yà n tunuma, i ñ ko man gãanu ganu bikia. Ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, baayere ye i Baaba kana ka nen yĩsiru, u koo bɛɛ kɛ. ²⁴ Sere ka tɛ i ñ gãanu ganu kanɛ ka nen yĩsiru. I bikio, i ko wa, kpa bɛɛn nuku dobu bu ka yibu.

Yesu u handunia kamia

²⁵ Yesu maa bu sɔɔwa u nɛɛ, yeni kpurowa na bɛɛ sɔɔwa ka mɔndu. Adama saa ya sisi ye na ñ maa bɛɛ gari sɔɔmɔ ka mɔndu, kon bɛɛ Baaban gari sɔɔwa kpasasa. ²⁶ Saa ye, yà n tunuma, i ko Baaba kana ka nen yĩsiru. Na ñ maa gerumɔ ma kon nùn kana bɛɛn sɔ, ²⁷ domi Baaban tii u bɛɛ kĩ. U bɛɛ kĩ yèn sɔ i man kĩ, i maa naanɛ doke ma na weewa Gusunɔn min di. ²⁸ Na yarimawa saa Baaban min di, na na handuniaɔ. Tɛ na handunia derimɔ na dɔɔ nen Baaban mi.

²⁹ Win bwãaba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, tɛra a re sun gari sɔɔwa kpasasa, n ñ ka mɔndu. ³⁰ Tɛ sa gia ma a baayere kpuro yɛ, n ñ maa mɔ goo u nun gãanu bikia. Yenin sɔna sa naanɛ doke ma Gusunɔn min diya a yarima.

³¹ Ma Yesu u bu bikia u nɛɛ, tɛ i naanɛ doke? ³² I laakari koowo, saa ya sisi ya mam tunuma kɔ ye ba koo ka bɛɛ kpuro yarinasia, baawure u ka da win yenuɔ. I ko man deri nɛ turo, adama na ñ wãa nɛ turo yèn sɔ Baaba u wãa ka nɛ. ³³ Yabu yeniwa na raa bɛɛ sɔɔwa kpa i n ka bɔri yɛndu mɔ nɛ sɔɔ. Handunia ye sɔra i ko nɔni swãaru wa, adama i ku mwia kpana, na handunia kamia kɔ.

17

Yesu u kanaru mɔ

win bwãabun sɔ

¹ Ye Yesu u gari yi gerua u kpa, u win nɔni seeya wɔllɔ u nɛɛ, Baaba, saa ya tura. A nɛ wunen Bii wɔlle suo, kpa n

maa nun wolle sua. ² Domi a man yiiko wē tambu kpuron wollo, kpa n ka be a man wē kpuro wāaru wē te ta ku ra kpe. ³ Wāaru te ta ku ra kpe tera mini, tambu bu ka nun gia, wunε Gusunō turo, kpa bu maa man gia nε Yesu Kirisi wi a gərīma. ⁴ Na nun wolle sua tem mε sō, na maa sambu te wiru go te a man yiire. ⁵ Baaba, na nun kanamō, a de na n yiiko mō tē wunen bōkuō, nge mε na raa mō ka wunε sannu ba sere handunia taka kua.

⁶ Na tən be wunen yīsiru giasia be a man wē handunia ye sō. Wunεgiba ba raa sāa, ma a man bu wē. Ba maa wunen gari mem nōwa. ⁷ Tē ba yē ma gāanu kpuro ni a man wē, saa wunen min diya nu na. ⁸ Domi na bu gari yi wē yi a man sōwa, ba maa yi mwa. Ma ba gia sāa sāa ma saa wunen min diya na yara, ba maa naane doke ma wuna a man gərīma.

⁹ Na bu kanaru kuamme n n mō handuniagibu. Tən be a man wē, beya na kanaru kuamme yèn sō wunεgiba ba sāa. ¹⁰ Nεgibu kpuro ba sāawa wunεgibu ma wunεgibu kpuro ba maa sāa nεgibu, nen yiiko maa sōsira be sō. ¹¹ Tē na sisi wunen mi. Na n ko na n maa wāa handunia sō, adama beya ba ko n wāa handunia ye sō. Baaba Dεero, a bu beruo ka wunen yīsī te a man wēn dam, kpa ba n ka sāa tia, nge mε nε ka wunε sa sāa tia. ¹² Sanam mε na wāa ka be, na bu berua ka wunen yīsī te a man wēn dam. Na bu kōsu, ma be sō baa tən turo goo kun kam kue ma n kun mō kam kooren bii, kpa Gusunōn gari yi ka koora. ¹³ Tē na sisi wunen mi. Yeniwa na gerumō handunia ye sō, kpa ba n ka nuku dobu yiba nen sō. ¹⁴ Na bu wunen gari wē, ma handuniagiba bu tusa yèn sō ba n sāa handuniagibu, nge mε nen tii na n sāa handuniagii. ¹⁵ Na n nun kanamō a ka bu wuna handunia sōn di, adama na nun kanamōwa a bu kōsuo tən kōso win sō. ¹⁶ Ba n sāa handuniagibu nge mε nen tii na n sāa handuniagii. ¹⁷ A tii bu wunō nenem

ka wunen gem gari. Wunen gari gema. ¹⁸ Nge me a man gərɪma handuniaɔ, meya na maa bu gəra handunia sɔɔ. ¹⁹ Ben sɔna na nun nen tii wē kpa ben tii bu maa ka ko wunegibu ka gem.

²⁰ N ñ mɔ beni tɔnawa na kanaru kuamme, adama ka maa be ba koo naane doke ben garin saabu. ²¹ Na kanamɔwa be kpuro ba n ka sãa tia. Nge me wunɛ Baaba a wãa ne sɔɔ, ma na maa wãa wunɛ sɔɔ, a de bu ko tia besɛ sɔɔ. Kpa handuniagibu bu ka naane doke ma wuna a man gərɪma. ²² Yiiko ye a man wē, yeya na maa bu wē, kpa ba n ka sãa tia nge me ne ka wunɛ sa sãa tia. ²³ Ne na wãa be sɔɔ, wuna a maa wãa ne sɔɔ, kpa bu ka ko tia mam mam. Kpa handunia yu ka gia ma wuna a man gərɪma, a maa bu kī nge me a man kī.

²⁴ Baaba, na kī be a man wē ba n wãa nen mi, mi na wãa, kpa ba n nen yiiko mɛɛra ye a man wē, domi a man kī ba sere handunia taka kua. ²⁵ Baaba gemgii, handuniagiba kun nun yē, adama ne na nun yē, ma beni ba tuba ma wuna a man gərɪma. ²⁶ Na bu wunen yīsiru giasia, meya kon kpam bu tu giasiam sosi, kī te a man kīa ta n ka wãa be sɔɔ, kpa na n maa wãa be sɔɔ.

18

Yesun mwaabu

(*I maa mɛɛrio Mateu 26:47-56, Maaku 14:43-50, Luku 22:47-53*)

¹ Sanam me Yesu u kana te kua u kpa, u yara ka win bwãabu sannu ba da daa tora gaan guruɔ ye ba ra soku Sedoroni. Batuma gaa wãa mi, yè sɔɔ u dua ka win bwãabu. ² Yudasi, win dɔmɛ, u yam mi yē domi Yesu ka win bwãabu ba ra raa menne mi nɔn dabiru. ³ Yen sɔna Yudasi u da mi ka tabu kowobu ka sãa yerun kɔsobu be yãku kowo tɔnwerobu ka Falisiba ba nùn wē. Ba ben tabu yãnu neni, ka fitilakunu ka wī bɔnnun dɔɔ. ⁴ N deema

Yesu u yě kɔ ye n koo nùn ko kpuro, yen sɔna u susi u bu bikia u nɛɛ, wara i kasu.

⁵ Ma ba nùn wisa ba nɛɛ, Yesu Nasaretigiiwa sa kasu.

Yesu u nɛɛ, nɛna mi.

Yudasi, win dɔmɛ, u yɔ mi, ka be sannu. ⁶ Ye Yesu u nɛɛ, nɛna mi, ma ba dɛsira ba wɔruka.

⁷ Yesu u kpam bu bikia u nɛɛ, wara i kasu.

Ma ba nɛɛ, Yesu Nasaretigiiwa sa kasu.

⁸ Yesu u nɛɛ, na raa bɛɛ sɔɔwa kɔ ma nɛna mini. Ñ n nɛn na i kasu, i de beni bu doona.

⁹ U yeni gerua kpa gari yi u raa gerua yi ka kooru ye u nɛɛ, baa tɔn turo kun kam kue be Baaba u nùn wě sɔɔ.

¹⁰ Sanam mɛ, Simɔɔ Piɛɛ u win takobi nɛni ma u ye woma u ka yǎku kowo tɔnwɛron yoo sɔra u win soo nɔm geuguu bura. Yoo win yīsira Maliku. ¹¹ Ma Yesu u Piɛɛ sɔɔwa u nɛɛ, a wunen takobi wesio yen kararɔ. Na ñ kon ka nɔni swāaru tɛmana te nɛn Baaba u man yiire?

Ba ka Yesu da Anin wuswaɔɔ

¹² Sanam mɛya tabu kowobu ka ben wirugii ka Yuuban sã yerun kɔsobu ba Yesu mwa ba nùn bɔku ¹³ ma ba gbia ba ka nùn da Anin mi. Ani u sãawa Kaifan dokiri, Kaifa wiya u maa sã yǎku kowo tɔnwɛro wɔɔ ge sɔɔ. ¹⁴ Kaifa wiya u raa Yuuba bwisi kã ma n arufaani mɔ tɔn turo u ka tɔmbu gbiiya.

Piɛɛ u Yesu siki

(I maa mɛɛrio Mateu 26:69-70, Maaku 14:66-68, Luku 22:55-57)

¹⁵ Simɔɔ Piɛɛ ka bɔɔ goo ba Yesu swii. N deema yǎku kowo tɔnwɛro wi, u bɔɔ wi yě sã sã, ma bɔɔ wi, u ka Yesu dua sannu yǎku kowo tɔnwɛron yenun yaaraɔ.

¹⁶ Adama Piɛɛ u yɔra tɔɔwɔ yɛnu kɔnnɔwɔ. Ma bɔɔ wi yǎku kowo tɔnwɛro u yě mi, u yarima u ka wɔndia kɔnnɔ kɔso geruna, ma u Piɛɛ duusia. ¹⁷ Ma wɔndia wi u kɔnnɔ

kõsu mi, u Piεε bikia u nεε, wunε, a ñ maa sãa durɔ win bwãabun turo?

Piεε u nεε, aawo.

¹⁸ Ma yobu ka sãa yerun kõsobu ba yõ dõõ gẽen bøkua yi ba sãrua woorun sã ba wõsu. Piεε u da u maa yõ mi, ba wõsu sannu.

Yãku kowo tɔnwero

u Yesu gari bikiamɔ

(*I maa mεerio* Mateu 26:59-66, Maaku 14:55-64, Luku 22:66-71)

¹⁹ Ma yãku kowo tɔnwero u Yesu win bwãabun gari bikia, ka ye u tɔmbu sãosimɔ. ²⁰ Ma Yesu u nùn wisa u nεε, na ka baawure gari kua batuma sɔɔ. Na nen keu sãosiru kpuro kuawa mennɔ yenu sɔɔ ka maa sãa yerɔ, mi Yuuba kpuro ba ra mennε. Na ñ gãanu ganu gerua asiri sɔɔ. ²¹ Ñ n men na, mban sãna a man gari bikiamɔ. Be ba nen gari nua, a ben tii bikio ye na bu sãwa. Beya ba yẽ ye na gerua.

²² Ye Yesu u yeni gerua u kpa, yera sãa yerun kõso turo wi u nùn yõre, u Yesu baara so, ma u nεε, yãku kowo tɔnwerowa a kãka a gari wisimɔ mε?

²³ Ma Yesu u nùn wisa u nεε, ñ n gari kõsin na na gerua, a yi geruo baawure u nɔ. Ñ n maa gem na na gerua, mban sãna a man soomɔ.

²⁴ Ma Ani u dera ba nùn bøkua ba ka da Kaifa, yãku kowo tɔnweron mi.

Piεε u kparam Yesu siki

(*I maa mεerio* Mateu 26:71-75, Maaku 14:69-72, Luku 22:58-62)

²⁵ Saa ye sɔɔ, Simɔɔ Piεε u yõ mi, u dõõ wõsu. Ma ba nùn bikia ba nεε, wunε maa, a ñ sãa durɔ win bwãabun turo? Adama Piεε u gari yi siki u nεε, aawo fa.

²⁶ Yǎku kowo tǎnweron yoo turo, wìn soo teu Piεε u buran dusi, u nùn bikia u nεε, na ñ daa nun wa ka wi batuma ye sǎǎ?

²⁷ Piεε u kpam siki u nεε, aawo. Yera yande goo dǎǎ ga swĩ.

Ba ka Yesu da Pilatin wuswaaǎ

(*I*maa mεerio Mateu 27:1-2, 11-14, Maaku 15:1-5, Luku 23:1-5)

²⁸ Saa Kaifan min di ba ka Yesu da tem yεron siri yerǎ. N deema buru buru yam sǎrera. Be ba sǎa Yuuba ba ñ wure bu du siri yeru mi, kpa bu ku raa ko disigibu. Domi ba kĩ bu Gǎǎ sararibun tǎǎ baka ten yaa dibu di. ²⁹ Yen sǎǎna Pilati u yarima u bu deema, ma u bu bikia u nεε, tora teren bwesera i durǎ wi waasi.

³⁰ Ba nεε, ù kun kǎsa kue, sa ñ daa ka nùn sisi su nun nǎma beria.

³¹ Pilati u bu sǎǎwa u nεε, bεen tii i nùn mǎǎ, kpa i nùn siri ka bεen tiin wooda.

Ma Yuuba ba nεε, sa ñ yen dam mǎ su ka tǎnu go.

³² Nge mεya Yesun gari yi koorǎ yì sǎǎ u sǎǎsi gǎǎ wìn bweseru u koo gbi. ³³ Pilati u kpam dua siri yerǎ, ma u Yesu soka u nùn bikia u nεε, wuna Yuuban sunǎ?

³⁴ Ma Yesu u nùn bikia u nεε, wuna a ka tii yeni bikiamǎ? Nge gaba nun nen gari sǎǎwawa.

³⁵ Pilati u nεε, nε Yuuwa? Wunen bweseru ka yǎku kowo tǎnweroba ba man nun nǎmu sǎndia. Mba a kua.

³⁶ Yesu u nεε, nen bandu ta ñ sǎa handunia migiru. Tǎ n sǎan na handunia migiru, nen bwǎabu ba koo sanna kpa bu ku Yuuba man nǎmu sǎndia. Adama nen banda kun sǎa handunia migiru.

³⁷ Ma Pilati nùn bikia u nεε, ñ n man na, a sǎawa sunǎ.

Yesu u nùn wisa u nεε, wunen tii a mam gerumǎ ma na sǎa sunǎ. Na na handunia sǎǎ, ba man marawa n ka gem areru di. Baawure wi u sǎa gemgii, wiya nen gari nǎǎmǎ.

³⁸ Pilati u nùn bikia u nɛɛ, mba ba ra soku gem.

Ba Yesu taare wẽ bu go

(*I* maa mɛerio Mateu 27:15-31, Maaku 15:6-20, Luku 23:13-25)

Gari yin biru Pilati u kpam yarima u da Yuuban mi, ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, nena kun toraru garu wa durɔ wi sɔɔ.

³⁹ Adama i komaru garu mɔ te kon ka bɛɛ pirisɔm turo kara Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru sɔɔ. I kɩ n bɛɛ Yuuban sunɔ kara?

⁴⁰ Ma be kpuro ba gbāsukumɔ ka dam ba mɔ, aawo sa n̄ durɔ wi kɩ, Barabawa sa kɩ.

N deema gbɛnɔwa Baraba wi, u sãa.

19

¹ Sanam meya Pilati u Yesu mwa, ma u dera ba nùn so ka som kpaka. ² Ma tabu kowɔbu ba sãki tundu bɔkana ba ka nùn sina furɔ kua ba doke win wirɔ. Ba maa nùn gurumusu swãabu sebusia. ³ Kiri kiri kpa bu nùn susi bu nɛɛ, Yuuban sunɔ, fɔɔ baasira.

Ma ba nùn baari soomɔ.

⁴ Ma Pilati u kpam maa yarima u tɔn wɔru ge sɔɔwa u nɛɛ, i swaa dakio. Wee, kon bɛɛ durɔ wi yarama kpa i ka gia ma na n̄ toraru garu wa wi sɔɔ.

⁵ Yesu u yarima u sãkin furɔ, ka maa gurumusu swãabu ge doke. Pilati u bu sɔɔwa u nɛɛ, durɔ wi wee.

⁶ Sanam mɛ yãku kowo tɔnwerobu ka sãa yerun kɔsɔbu ba nùn wa, ma ba gbāsukum wɔri ba nɛɛ, a nùn kpareo, a nùn kpareo dãa bunanaru sɔɔ.

Pilati u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛn tii i nùn mɔɔ kpa i nùn kpare dãa bunanaru wɔllɔ ka bɛɛn tii. Domi nɛ na kun tɔraru garu wa wi sɔɔ.

⁷ Ma Yuuba ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, sa wooda gaa mɔ ye ya gerumɔ bu nùn go yèn s̄ u win tii nɛɛ Gusunɔn Bii.

⁸ Ye Pilati u gari yi nua, win berum sosi. ⁹ Ma u kpam ka Yesu wura siri yerɔ, u nùn bikia u nɛɛ, man diya a na.

Adama Yesu kun nùn wisa baa nɔn teeru.

¹⁰ Ma Pilati u nùn bikia u nɛɛ, nɛna a ñ ka sere gari mɔ? A ñ yɛ ma na dam mɔ n ka nun kara, na maa dam mɔ n ka nun kpare dāa bunanaru sɔɔ?

¹¹ Ma Yesu u nùn wisa u nɛɛ, a ñ dam gam mɔ nɛ sɔɔ bà kun nun mɛ wɛ wəllun di. Yen sɔna wi u man nun nɔmu sɔndia, win taare ya wunɛgia kere.

¹² Ye Pilati u yeni nua yera u hania sosi u ka Yesu kara. Adama Yuuba ba gbāsukunu bɔbia ba nɛɛ, à n durɔ wi kara, a ñ maa tem yɛro kī. Domi baawure wi u win tii kua sunɔ u sāawa tem yɛron yiberɛ.

¹³ Ye Pilati u gari yi nua, u ka Yesu yarima, ma u sina siri kowon sin yerɔ te ta wāa yam mɛ sɔɔ, mɛ ba sokumɔ Kpee turaru. Miya ba maa sokumɔ Gabata ka Heberum.

¹⁴ N tie sɔɔ teeru bu sere Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru ko, nge sɔɔ wii wəllun saka. Ma Pilati u Yuuba sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛn sunɔ wee.

¹⁵ Ma Yuuba ba gbāsuka wəllɔ, i ka nùn doo, i ka nùn doo, i nùn kpareo dāa bunanaru wəllɔ.

Ma Pilati u bu bikia u nɛɛ, amɔ ro! I kī n bɛɛn sunɔ kpare dāa bunanaru wəllɔ?

Ma yāku kowo tɔnweroba nùn wisa ba nɛɛ, bɛsɛ sa ñ sunɔ goo mɔ ma n kun mɔ tem yɛro.

¹⁶ Sanam meya Pilati u bu Yesu nɔmu sɔndia bu ka nùn kpare dāa bunanaru wəllɔ.

Ba Yesu kpare dāa bunanaru wəllɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 27:32-44, Maaku 15:21-32, Luku 23:26-43)

Ma ba Yesu mwa ba ka doona. ¹⁷ Ma Yesu u win tiin dāa bunanaru sua u ka da sere aye ten mi, te ta ka wii koko weenɛ, adama ka Heberum ba ra yam mi sokuwa

Gəəgəta. ¹⁸ Miya ba nùn kpare dāa bunanaru wəllə. Ba maa tən durəbu yiru gabu kpare turo nəm dwarə, turo nəm geuə, ma Yesu wāa ben suunu səə.

¹⁹ Ma Pilati u yorua u mani dāa bunana ten wəllə. Yora ye, ya nɛɛ, Yesu Nasaretigii, Yuuban sunə. ²⁰ Yuuba dabira ba yora ye gara domi mi ba Yesu kpare n n̄ ka wuu toma. Ma ba ye yorua ka Heberum, ka Gerekim, ka maa Latem.

²¹ Ma Yuuban yāku kowo tənwerobu ba Pilati səəwa ba nɛɛ, a ku yore Yuuban sunə, adama a yoruo, u nɛɛ wiya Yuuban sunə. ²² Ma Pilati u nɛɛ, ye na yorua na yoruawa.

²³ Sanam mɛ tabu kowobu ba Yesu kpare ba kpa, ba win yānu bənu kua suba nne, tabu kowo ben baawure sube teeru, ba maa win yabe bakaru sua. Yabe te, ta n̄ yina mə, ba tu wesawa yaberu. ²⁴ Ma tabu kowo be, ba geruna ba nɛɛ, bu ku raa te gīa, adama bu de bu tu tətə toosi kpa bu wa wigiru ta koo ko.

Nge mɛya Gusunən gari yi kooru yi yi nɛɛ,

“Ba nen yānu bənu kua ben tii tiine səə.

Ma ba nen yaberu tətə toosi.”

Nge mɛya tabu kowo be, ba kua.

²⁵ N wee, Yesun mero, ka win meron wənə, ka Maari Kopan kurə, ka sere Maari Madalagii, ba yə Yesun dāa bunanarun bəkuə. ²⁶ Yesu u win mero wa mi, ka bəə wi u kī ba yə ba karine, ma u win mero səəwa u nɛɛ, kurə wunɛ, wunen bii wee mi.

²⁷ U maa bəə wi səəwa u nɛɛ, wunen mero wee mi.

Saa dəma ten diya bəə wi, u ka nùn wa win tiin yenuə.

Yesun gəə

(*I* maa mɛerio Mateu 27:45-56, Maaku 15:33-41, Luku 23:44-49)

²⁸ Yen biru, sanam mɛ Yesu u gia ma gari yi kpuro yi wiru goora yi kpa, Gusunən gari yi ka kooru, u nɛɛ, nim nərə ga man mə.

²⁹ Wekeru gara wãa mi, te ta tam mømmòm yiba. Ma ba swæesu wasa tam mømmòm mε sɔɔ, ba bεri isəpun dεkɔɔ ba ka susi win nɔɔwɔ. ³⁰ Sanam mε Yesu u tam mømmòm mε denda u nεε, n kpa.

Yera u tuka, u win tii yɔ̄su, ma u sariru kua.

Ba Yesu sɔka yɛsɔɔ

³¹ Dɔma teya Yuuba ba Pilati bikia u de bu durɔ ben kɔ̄ri bɔɔku be ba go mi, kpa bu goo ni sarasia dãa bunanarun di. Ba yeni bikia yèn sɔ̄ n tie sɔ̄ teeru bu ka ben tɔ̄ wɛ̄rarugiru di, ba ñ maa kī goo ni, nu n wã dãa bunanaru wɔ̄llɔ tɔ̄ wɛ̄rarugii te sɔ̄, domi tɔ̄ bakarun tii tiiwa. ³² Yen sɔ̄na tabu kowobu ba da ba gbiikoon kɔ̄ri bɔɔka ka maa yirusegii be ba kpare ka Yesu sannu. ³³ Adama sanam mε ba tura Yesun mi, ba deema u gu kɔ, ba ñ maa win kɔ̄ri bɔɔka. ³⁴ Adama tabu kowobun turo u Yesu yaasa sɔka win yɛsɔɔ, ma yande yem ka nim mu yara. ³⁵ Wi u ye wa, u yen seeda di, win seeda ye, gema. U yɛ̄ kam kam ma geeya u gerumɔ, kpa bεε i maa ka naane doke. ³⁶ Yeniwa ya kua kpa Gusunɔn gari yi ka koora yi yi nεε, “Baa win kuku teeru, ta ñ kəsiramɔ.” ³⁷ Gusunɔn gari maa nεε, “Ba koo nùn mεeri wi ba sɔka.”

Yesun sikubu

(*I* maa mεerio Mateu 27:57-61, Maaku 15:42-47, Luku 23:50-56)

³⁸ Yen biru Yosefu Arimategii u Pilati Yesun goru kana. Yosefu wi, u sãawa Yesun bɔ̄ɔ, adama asiri sɔ̄wa yèn sɔ̄ u Yuuban berum mɔ. Ma Pilati u wura. Yen sɔ̄na Yosefu u da u Yesun goru sua u ka doona. ³⁹ Nikodemu wi u raa da Yesun mi wɔ̄kuru u Yosefu yɔ̄siri. Ma u turare bwesenu yiru, miru ka aloesi neni ye ya tura kilo tenan saka. ⁴⁰ Durɔ be yiru ba Yesun goru sua ma ba tu bekuru wukiri ka turare sannu. Domi nge meya Yuuba ba ra ka ben goru sike. ⁴¹ N deema batuma gaa ya wãa mi ba

Yesu kpāren bōkuo. Siki wōru kperuguu gaga wāa mi, batuma ye sōo, gè sōo ba ò goo sikure. ⁴² Miya ba Yesu kpī domi yen sisira sāawa tōo wērarugiru. Siki te, ta maa wāa turuku mi.

20

Siki diiru

(*I maa mēerio Mateu 28:1-8, Maaku 16:1-8, Luku 24:1-12*)

¹ Alusuma buu sōnu buru buru yellu, sanam mē yam kun sāram kpa, Maari Madalagii u da sikiru mi. Ma u wa ba kpee te sua saa siki ten kōnnōn di. ² Ma u duka da Simōo Piēn mi, ka bōo win mi, wi Yesu u kī, u bu sōowa ma ba Yinni sua saa sikiru min di, u ò maa yē mi ba nūn kpī.

³ Sanam mēya Piē ka bōo wi, ba yara ba da sikiru mi. ⁴ Ma be yiru ba duki da sannu, adama bōo wi, u duka u Piē gbiiri, ma u gbia u tura sikiru mi. ⁵ U yāara u tende siki te sōo, ma u bekuru wa ta yii, adama u ò due. ⁶ Yera Simōo Piē wi u sisi biruo u tura mi ma u dua siki te sōo. U maa beku te wa ta yii, ⁷ ka yasa ye ba raa ka win wiru bōkuo. Adama yasa ye, ya ò yii ka beku te sannu, ya kuruawa bee tia. ⁸ Sanam mēya bōo wi u raa gbia u tura sikiru mi, u maa dua. U wa, ma u naane doke. ⁹ Gusunōn gari kun daa bu yeeri gina yi yi gerua ma u koo se gōrin di. ¹⁰ Ma bwāa be, ba gōsira ba da ben yenuo.

Yesu u Maari Madalagii kure

(*I maa mēerio Mateu 28:9-10, Maaku 16:9-11*)

¹¹ Adama Maari u yō tōowō siki ten bōkuo u sumō. Sanam mē u sumō u yāara u tende siki ten sōowō. ¹² Ma u wōllun gōradoba yiru wa ba yāa kpikinu doke ba sō mi Yesun goru ta raa kpī, ben turo wiru gia, turo maa naasu gia. ¹³ Ma ba nūn bikia ba nē, kurō wunē, mba n kua a ka sumō.

Ma u bu wisa u nɛɛ, ba nen Yinni suawa saa minin di, na ñ maa yɛ mi ba nùn kpĩ.

¹⁴ Sanam mɛ u yeni gerua u kpa, u sīira ma u Yesu wa u yō mi. Adama u ñ gie ma Yesuwa. ¹⁵ Yesu u nùn bikia u nɛɛ, kurɔ wunɛ, mba n kua a ka sumɔ. Wara a kasu.

Kurɔ wi, u tamaa yam min kōsowa. Yera u nɛɛ, tɔnwero, ñ n wunen na a nùn sua, a man sōwɔ mi a nùn kpĩ, kpa n da n nùn sua min di.

¹⁶ Ma Yesu u nɛɛ, Maari.

Yera u sīira, ma u gerua ka Heberum u nɛɛ, Raboni. Yen tubusiana, keu sōsio.

¹⁷ Ma Yesu u nùn sōwa u nɛɛ, a ku man baba, domi na ñ gina de nen Baaban mi wɔllɔ. Adama a doo nen bwāabun mi, a bu sō ma na dɔɔ Gusunɔn mi, wi u sāa nɛ ka bɛɛn Baaba, u maa sāa nɛ ka bɛɛn Yinni.

¹⁸ Ma Maari Madalagii u da u bwāa be sōwa ma u Yinni wa, sere Yinni u nùn gari yini sōwa.

Yesu u win bwāabu tii sōsi

(I maa mɛɛrio Mateu 28:16-20, Maaku 16:14-18, Luku 24:36-49)

¹⁹ Alusuma buu gen yoka, bwāa be, ba menna ma ba gamboba bɛri Yuuban bɛrum sō. Miya Yesu u da u bu yōre ben suunu sɔɔ. Ma u bu sōwa u nɛɛ, alafia ya n wāa ka bɛɛ.

²⁰ Ye u yeni gerua u kpa, u bu win nɔma ka win yɛsa sōsi. Bwāa ben nukura dora ye ba Yinni wa. ²¹ Ma Yesu u kpa bu sōwa u nɛɛ, alafia ya n wāa ka bɛɛ. Nge mɛ Baaba u man gɔrima nge mɛya nɛ na maa bɛɛ gɔra.

²² Ye u yeni gerua u kpa, yera u bu wɛsie ma u nɛɛ, i Hunde Dɛero mɔɔ. ²³ Ì n goo nùn win toraru suuru kua u koo ten suuru wa. Ì n maa goon toraru suuru kobu yina ta ko n yɛro wāasiwa.

Yesu ka Tomaa

²⁴ Tomaa, bwãabu wøkura yiru yen turo, wi ba ra maa nɛɛ Sika, u ñ daa wãa ka be sanam mɛ Yesu u na ben mi.

²⁵ Bwãa be ba tie ba nùn sɔɔwa ma ba Yinni wa.

Tomaa u bu wisa u nɛɛ, ma n kun mɔ u kurum bora wa Yinnin nɔma sɔɔ, ma u kun win niki bia doke mi kurum daa wãa, kpa u win nɔmu doke Yinnin yɛsaɔ, u ñ naane dokemɔ.

²⁶ Sɔɔ nɔɔba itan biru bwãa be, ba maa menne sannu dirɔ. Tomaa wãa be sɔɔ. Ba gamboba beri adama Yesu u na u bu yɔre ben suunu sɔɔ ma u nɛɛ, alafia ya n wãa ka bɛɛ.

²⁷ Sanam mɛya u Tomaa sɔɔwa u nɛɛ, a nen nɔma mɛerio kpa a wunen niki bia doke ye sɔɔ. A wunen nɔmu demiam a doke nen yɛsaɔ. A naane dokeo a ku maa ko gɔrusu yirugii.

²⁸ Tomaa u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ nen Yinni.

²⁹ Yesu u nùn bikia u nɛɛ, a naane doke yèn sɔ a man waamɔ? Doo nɔɔrugiba be ba kun man wa, ba ka naane doke.

Yèn sɔ ba tire teni yorua

³⁰ Sɔm maamaakigii dabina Yesu maa kua win bwãabun nɔni biru ni ba kun yorua tire teni sɔɔ. ³¹ Adama gari yiniwa ba yorua kpa i ka naane doke ma Yesuwa Kiriwi, Gusunɔn Bii, kpa naane doke binin saabu i n wãaru mɔ te ta ku ra kpe win yĩsirun sɔ.

21

Yesu u bwãabu nɔɔba yiru kure

¹ Yen biru Yesu u kparam win bwãabu tii sɔɔsi Tiberian daa burerun bɔkuɔ. Wee nge mɛ u tii sɔɔsi. ² Simɔɔ Piɛɛ ka Tomaa wi ba ra nɛɛ Sika, ka Natanieli Galilen Kanagii, ka Sebeden bibu, ka win bwãabu gabu yiru, be kpurowa ba wãa sannu. ³ Simɔɔ Piɛɛ u be ba tie sɔɔwa u nɛɛ, u susure dɔɔ.

Ma ba nɛɛ, ben tii ba koo ka nùn da.

Ma ba yara yande ba goo dua ba doona. Adama ba ò gāanu ganu mwe wōku te sɔɔ. ⁴ Ye yam sārɔ Yesu u yō daarun goorɔ, adama bwāa be, ba ò yē Yesuwa. ⁵ Ma Yesu u bu bikia u nɛɛ, aluwaasi bɛɛ, i ò gāanu mwe baa fiiko?

Ma ba nɛɛ, aawo.

⁶ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i bɛɛn yāakororu kōɔwɔ goo gen nɔm geuɔ, i ko gāanu wa mi.

Ba kua mɛ, ma ba kpana bu tu gawa swēɛ dabirun sɔ.

⁷ Ma bōɔ wi Yesu u kī, u Piɛɛ sɔɔwa u nɛɛ, Yinniwa.

Ye Simɔɔ Piɛɛ u nua ma Yinniwa, yera u win yaberu pɔra sie domi basiwa u raa wāa mi. Ma u sure nim sɔɔ goon di. ⁸ Adama bwāa be ba tie ba ka goo na daarun bōɔwɔ ba ben yāakororu gawe, ta swēɛ yiba. Be ka daarun bōɔn tondam kun kere gɔm soonu goobu (200). ⁹ Ye ba sara temɔ ma ba dōɔ gēɛ wa, swēɛ wāa yin wəllɔ, ka maa pēɛ. ¹⁰ Ma Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu swēɛ gɛɛ tama yi ba go tē ge.

¹¹ Simɔɔ Piɛɛ u goo dua ma u yāakoro te gawa temɔ te ta swēɛ beke yiba. Yin geera sāa wunaa weeru ka wəkura ita. Baa mɛ yi ka dabi mɛ, yāakoro te, ta ò gēɛre. ¹² Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, i na i sɔndu wuna.

Baa bwāa ben turo kun kāka u nùn bikie wara u sāa, domi ba yē ma Yinniwa. ¹³ Yesu u da u pēɛ sua ma u bu wē. Meya u maa kua ka swēɛ yi.

¹⁴ Yeniwa nɔn itase ye Yesu u tii win bwāabu sōɔsi saa mìn di u seewa gɔrin di.

Yesu ka Piɛɛ

¹⁵ Ye ba sɔndu wuna ba kpa, Yesu u Simɔɔ Piɛɛ bikia u nɛɛ, Simɔɔ, Yohanun bii, a man kī n beni kpurogiru kere?

Ma u nɛɛ, Yinni, a yē ma na nun kī.

Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a nɛn yāa binu nɔɔrio.

¹⁶ Yesu u kparam nùn bikia nòn mээрuse, Simɔɔ, Yohanun bii, a man kī?

Ma u nεε, Yinni, a yē ma na nun kī.

Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nεε, a nen yāanu kparo.

¹⁷ Yesu kparam wure u nùn bikia nòn itase, Simɔɔ, Yohanun bii, a man kī?

Ma Piεen nukura sankira yèn sɔ u nùn bikia nòn itase u nùn kī. Ma u nùn sɔɔwa u nεε, Yinni, a baayere yē, a yē kam kam ma na nun kī.

Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nεε, a nen yāanu nɔɔrio.

¹⁸ Geema na nun sɔɔmɔ, sanam mε a sãa aluwaasi, a ra raa ka wunen tii kpaka sēke, kpa a da mi a kī. Adama sanam mε a tɔkɔ kua kaa wunen nɔma demiawa kpa goo u nun wunen kpaka sēka u ka nun da mi a ò kī.

¹⁹ Ka gari yiya Yesu u sɔɔsi gɔɔ wìn bweseru Piεε u koo ka Gusunɔ bεεε wē. Ye u yeni gerua u kpa ma u nεε, a man swīiyɔ.

Yesu ka Yohanu

²⁰ Yen biru Piεε u sīira ma u wa ben biruɔ bɔɔ wi Yesu u kī, u wee. Bɔɔ wiya, u raa Yinni gballi yaa dibun sanam ma u nùn bikia wara koo nùn dɔmε. ²¹ Sanam mε Piεε u bɔɔ wi wa u Yesu bikia u nεε, Yinni, durɔ wini maa ni?

²² Yesu u nùn wisa u nεε, nà n kī n de u n wãa sere n kparam ka wurama, mba n nun wa. Wunε, a gesi man swīiyɔ.

²³ Yen sɔna gari yi, yi nɔɔra naane dokeobu sɔɔ ma bɔɔ wi, u ò gbimɔ. Adama Yesu u ò gerua ma u ò gbimɔ, u gesi geruawa ù n kī u de u n wãa sere u kparam ka wurama, mba n nùn wa.

²⁴ Bɔɔ wiya u yenin areru dimɔ, wiya u maa tire teni yorua, sa maa yē ma win areru geema.

Garin wii goberu

²⁵ Gãa dabinu ganu maa wãa ni Yesu u kua. Bà n ni kpuro yorua tia tia, na ò tamaa handunia kpuro sɔɔ bu

Yohanu 21:25

66

Yohanu 21:25

yen ayeru wa mi ba koo tire ni kpuro doke ni ba koo ra
yore.

Bibeli Gusunɔn Gari

The Holy Bible in the Baatonum language of Benin, also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEED/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 26 Jun 2019

00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8